

**28 June 2022 and
24 September 2022**

28 Haziran 2022
ve 24 Eylül 2022

Conflict Resolution and Constitution- Making in Turkey

Türkiye'de
Çatışma Çözümü
ve Anayasa Yapımı

Published by Yayınlayan

Democratic Progress Institute Demokratik Gelişim Enstitüsü

11 Guilford Street

London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

Design, typesetting and cover design copyright © Medya Production Center

© DPI – Democratic Progress Institute Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI – Democratic Progress Institute is a charity
registered in England and Wales.

Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method
without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale.
For copying in any other circumstances, prior written permission must be
obtained from the publisher, and a fee may be payable.

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler'de kayıtlı bir vakıftır.
Vakıf Kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin
yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz.
Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması
gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

Table of Contents

Foreword	4
Introduction	8
Peace and Counterbalancing the Ruling Power in Turkey	10
Questions and Answers	20
Discussion Session	26
Constitutional Priorities in The Kurdish Case	34
Questions and Answers	48
Discussion Session	54
Confidence-Building Steps in Constitution-Making Processes	64
Questions and Answers	74
Discussion Session	84
Conclusion	88
Participant List I	90
Participant List II	92
DPI Aims and Objectives	94
Board Members	96
Council of Experts	102

İçindekiler

Önsöz	5
Giriş	9
Türkiye'de Barış ve İktidarın Dengelenmesi	11
Sorular ve Cevaplar	23
Tartışma Oturumu	27
Kürt Sorununda Anayasal Öncelikler	35
Sorular ve Cevaplar	49
Tartışma Oturumu	55
Anayasa Yapım Süreçlerinde Güven Oluşturan Adımlar	65
Sorular ve Cevaplar	73
Tartışma Oturumu	83
Sonuç	89
Katılımcı Listesi I	91
Katılımcı Listesi II	93
Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün Amaçları ve Hedefleri	95
Yönetim Kurulu Üyeleri	96
Uzmanlar Kurulu Üyeleri	102

Kerim Yıldız
DPI CEO

Foreword

On June 28th and September 24th, Democratic Progress Institute (DPI) held two Peace Tables titled 'Peace and Counterbalancing the Ruling Power in Turkey' and 'Constitutional Priorities in the Kurdish Case and Confidence Building Steps in Constitution Making Processes.' The events were the second and third meetings of DPI's series entitled 'Conflict Resolution and Constitution-Making in Turkey,' a series that aims to understand the role that constitution-making processes can play as part of possible conflict resolution efforts in Turkey. The series was designed in conjunction with DPI's research report with the same title that was published in January 2022, co-written by constitutional law experts Prof Dr Fazıl Hüsnü Erdem, Prof Dr Sevtap Yokuş, Dr Vahap Coşkun and Dr Zeynep Ardıç.

The meetings brought together diverse groups of academics, lawyers, policy makers, civil society members, journalists, and senior political figures responsible for legal and human rights issues from different political parties in Turkey. The groups included both reoccurring and new participants to ensure continuity while increasing diversity.

The DPI meeting entitled 'Peace and Counterbalancing the Ruling Power in Turkey' on June 28th focused on the governmental system debate in Turkey, which continues to be a pressing and consequential subject in the political sphere. Keynote speaker Professor Sevtap Yokuş shared her insights on the

Önsöz

DPI, 28 Haziran ve 24 Eylül tarihlerinde 'Türkiye'de Barış ve İktidarın Dengelenmesi' ve 'Kürt Sorununda Anayasal Öncelikler ve Anayasa Yapım Süreçlerinde Güven Arttırıcı Adımlar' başlıklı iki Barış Masası düzenledi. Etkinlikler, DPI'nın Türkiye'deki olası çatışma çözümü çabalarının bir parçası olarak anayasa yapım süreçlerinin oynayabileceği rolü anlamayı amaçlayan 'Türkiye'de Çatışma Çözümü ve Anayasa Yapımı' serisinin ikinci ve üçüncü toplantılarıydı. Etkinlik serisi, DPI'nın Ocak 2022'de yayınlanan ve anayasa hukuku uzmanları Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem, Prof. Dr. Sevtap Yokuş, Dr. Vahap Coşkun ve Dr. Zeynep Ardıç tarafından yazılan aynı adlı araştırma raporuyla bağlantılı olarak tasarlandı.

Toplantılar, Türkiye'deki akademisyenleri, hukukçuları, politika yapıcıları, sivil toplum üyelerini, gazetecileri ve farklı siyasi partilerde hukuk ve insan hakları konularından sorumlu üst düzey siyasi figürleri bir araya getirdi. Çeşitliliği artırırken sürekliliği de sağlamak adına gruplarda hem eski hem yeni katılımcılar yer aldı.

28 Haziran'da düzenlenen 'Türkiye'de Barış ve İktidarın Dengelenmesi' başlıklı toplantıda, Türkiye siyasetinde acil ve önemli bir konu olmaya devam eden hükümet sistemi ele alındı. Ana konuşmacı Prof. Dr. Sevtap Yokuş, yeni hükümet sistemine ilişkin görüşlerini paylaştı ve

new governmental system and discussed issues pertaining to the balance of executive power. During the discussion sessions, participants had the opportunity to explore how such debates could contribute to democratisation and conflict resolution efforts in Turkey.

During the meeting titled 'Constitutional Priorities in the Kurdish Case and Confidence Building Steps in Constitution Making Processes,' keynote speakers Vahap Coşkun and Zeynep Ardiç discussed the contentious issue that need to be addressed in relation to the Kurdish Case during a constitution-making process and the preliminary steps that needs to be taken before starting a constitution-making process in order to gain the support of the society. Following the presentations, participants discussed several issues with the speakers, including widespread misconceptions regarding the definitions of mother tongue and official language as well as citizenship and power-sharing. It was noted that both politicians and civil society members have a responsibility in this matter. At the conclusion session of the meeting, the members of the advisory board and the participants suggested to DPI that this series should continue with the subject of human rights. It was emphasised that for the conversation between political parties and professionals to continue, DPI's expertise in bringing together policy makers and experts with various political identities should be used going forward.

Overall, these Peace Tables, carried out during a difficult time in Turkey, proved to be timely and provided the legal group with a platform to discuss constitution-making and conflict resolution with experts in the field. The participants, especially political party representatives, expressed that they greatly valued the opportunity to be able to discuss these matters in a setting other than the parliament.

These Peace Tables form part of a larger and continuing series of activities titled Legal Foundations of Peace, planned in the context of the project *Voicing Peace and Fostering Inclusivity in Turkey*, supported by the Irish, Norwegian, and Swiss governments.

Kerim Yıldız

Chief Executive Officer
Democratic Progress Institute

yürütme erki dengesine ilişkin konuları ele aldı. Tartışma oturumları sırasında katılımcılar, bu tür tartışmaların Türkiye'deki demokratikleşme ve çatışma çözümü çabalarına nasıl katkıda bulunabileceğini keşfetme fırsatı buldu.

'Kürt Sorununda Anayasal Öncelikler ve Anayasa Yapım Süreçlerinde Güven Arttırıcı Adımlar' başlıklı toplantıda ana konuşmacılar Vahap Coşkun ve Zeynep Ardiç, Kürt sorununa ilişkin olarak anayasa yapım sürecinde ele alınması gereken tartışmalı konuları ve anayasa yapım sürecine başlamadan önce toplumun desteğini kazanmak için atılması gereken öncül adımları tartıştı. Sunumların ardından katılımcılar, anadil ve resmi dilin tanımları ile vatandaşlık ve iktidar paylaşımına ilişkin yaygın yanlış anlamalar da dahil olmak üzere birçok meseleyi konuşmacılarla birlikte ele aldı. Bu konuda hem siyasetçilere hem de sivil toplum mensuplarına görev düştüğü kaydedildi. Toplantının sonuç bölümünde ise danışma kurulu üyeleri ve katılımcılar DPI'a bu serinin insan hakları konusuyla devam etmesi önerisinde bulundular. Siyasi partiler ve profesyoneller arasındaki diyalogun devam etmesi için DPI'nın farklı siyasi kimliklere sahip politika yapımcıları ve uzmanları bir araya getirme konusundaki uzmanlığından yararlanılması gerektiği vurgulandı.

Genel olarak, Türkiye'de zor bir dönemde gerçekleştirilen bu Barış Masaları iyi zamanlanmış etkinlikler oldu ve hukuk grubuna, anayasa yapımını ve çatışma çözümünü alanın uzmanlarıyla tartışmak için bir platform sağladı. Başta siyasi parti temsilcileri olmak üzere katılımcılar, bu konuların meclis dışında bir ortamda tartışılabilmesine büyük önem verdiklerini ifade ettiler.

Barış Masaları, İrlanda, Norveç ve İsviçre hükümetleri tarafından desteklenen *Türkiye'de Barışı Seslendirmek ve Kapsayıcılığı Teşvik Etmek* projesi kapsamında planlanan Barışın Hukuki Temelleri adlı daha geniş ve devam eden bir dizi faaliyetin parçasını oluşturmaktadır.

Kerim Yıldız

İcra Kurulu Başkanı
Demokratik Gelişim Enstitüsü

Introduction

Constitutions serve a fundamental role in the functioning of states, as they regulate the executive, legislative and judicial branches of a country and establish the rights of citizens. Effective constitutions help to protect citizens from the 'tyranny of the majority' and protect the rights of minorities. If a constitution lacks these guarantees, it can open the door to the oppression of groups and eventually it may lead to conflict. However, whilst constitutions can be part of the problem, they can also be part of the solution. Constitutional reform can act as a useful peacebuilding tool by setting out the long-term political functioning of the state. Thus, if constitutional reform is integrated into the peace process, it can help provide a better, more sustainable peace. As such, it is crucial to envisage the legal preparations needed for the possible resumption of a resolution process in Turkey and how the constitution-making process can contribute to conflict resolution.

The second and the third and final meetings of the 'Conflict Resolution and Constitution-Making in Turkey' further focused on how constitutional reform and constitution-making periods can contribute to peace. Sevtap Yokuş's presentation titled 'Peace and Counterbalancing the Ruling Power in Turkey' focused on the balances of power in Turkey, stressing the need to support mechanisms that promote democratisation and to consider the opportunities in which the presidential system can be useful for peacebuilding. Vahap Coşkun's presentation titled 'Constitutional Priorities in the Kurdish Issue', highlighted the need for a new constitution by outlining the priorities of the constitutional process in polarised societies, considering a new constitution to be a possible pathway to the resolution of the Kurdish Issue. Zeynep Ardic's presentation titled 'Confidence-Building Steps in Constitution-Making Processes' discussed the importance of building confidence among the population before introducing a new constitution. In both meetings, presentations were followed by lively debates about how these topics could contribute to democratisation and conflict resolution efforts in Turkey.

DPI will continue to focus on the legal foundations of peace and the role of constitution-making in peace-making.

Giriş

Anayasalar bir ülkenin yasama, yürütme ve yargı organlarını düzenlediği ve vatandaşların haklarını tesis ettiği için devletlerin işleyişinde temel bir role sahiptir. Etkili anayasalar vatandaşları 'çoğunluğun zorbalığından' korumaya ve azınlıkların haklarını korumaya yardımcı olur. Bir anayasa böylesi güvencelerden yoksunsa, kimi gruplara yönelik baskı uygulanmasına kapı aralayabilir ve bu durumun nihayetinde çatışmaya yol açması mümkündür. Ancak anayasalar sorunun bir parçası olabileceği gibi çözümün de bir parçası olabilir. Anayasa reformu, devletin uzun vadeli siyasi işleyişini belirleyerek yararlı bir barış inşası aracı olarak kullanılabilir. Dolayısıyla, anayasal reform barış sürecine entegre edilirse, daha iyi ve daha sürdürülebilir bir barış sağlanmasına yardımcı olabilir. Bu nedenle, Türkiye'de olası bir çözüm sürecinin yeniden başlaması için gerekli yasal hazırlıkların ve anayasa yapım sürecinin çatışma çözümüne nasıl katkıda bulunabileceğinin tasavvur edilmesi çok önemlidir.

'Türkiye'de Çatışma Çözümü ve Anayasa Yapımı'nın ikinci ve üçüncü, yani son toplantılarında ise anayasa reformu ve anayasa yapım dönemlerinin barışa nasıl katkıda bulunabileceği üzerinde duruldu. Sevtap Yokuş'un 'Türkiye'de Barış ve İktidarın Dengelenmesi' başlıklı sunumu, Türkiye'deki güç dengelerine odaklanarak, demokratikleşmeyi destekleyen mekanizmaların desteklenmesi ve başkanlık sisteminin barışın inşası için yararlı olabileceği fırsatların değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Vahap Coşkun'un 'Kürt Sorununda Anayasal Öncelikler' başlıklı sunumunda, yeni anayasanın Kürt sorununun çözümü için olası bir yol olabileceği düşünülerek, kutuplaşmış toplumlarda anayasal sürecin öncelikleri sıralandı ve yeni bir anayasa ihtiyacına dikkat çekildi. Zeynep Ardic'in 'Anayasa Yapım Süreçlerinde Güven İnşa Eden Adımlar' başlıklı sunumunda, yeni bir anayasa yapılmadan önce halk arasında güven oluşturma'nın önemi ele alındı. Her iki toplantıda da sunumların ardından, bu konuların Türkiye'deki demokratikleşme ve çatışma çözümü çabalarına nasıl katkı sağlayabileceği konusunda katılımcılar ve konuşmacılar arasında hararetli tartışmalar yaşandı.

DPI, barışın yasal temellerine ve anayasa yapımının barışın sağlanmasındaki rolüne odaklanmaya devam edecektir.

Peace and Counterbalancing the Ruling Power in Turkey

Professor Sevtap Yokus started her presentation by recognising how the current state of affairs in Turkey began with authoritarian administrative approach developed in conjunction with the conditions of emergence and the spirit of the 1982 Constitution.⁽¹⁾ The new government system, which was adopted with the 2017 Constitutional amendments, is a case where the constitutional-legal regulations and practices regarding the inability to balance the power became more pronounced, and an undemocratic choice in this direction was made.

The dilemmas regarding democracy, above and beyond the government system in Turkey, constitute the main problem. The issues of today cannot be solely explained with the presidential system, the structural problems can be traced back to when there was a parliamentary system. In Turkey, some of the problems regarding democracy are the problems of the independence and impartiality of the judiciary, the inability to maintain the power-opposition balance, the restriction of freedoms, especially of the freedom of expression, the weakness of non-governmental organizations and the underdevelopment of the social opposition, the feebleness of local governments, and the accumulation of authority in the central government.

The Governmental System in Turkey and the Failure to Balance the Executive Power

Following its emergence, the 1982 Constitution upset the balance between the powers of the state, in favour of the executive and strengthened the President within the executive branch of the government. The powers granted to the President in the first version of the 1982 Constitution were unusual in terms of the parliamentary system and made the

¹ Yokus's presentation is based on her article in the DPI report titled "Constitution Making and Conflict Resolution in Turkey" that was published in January 2022. You can access the full report from DPI's website: <https://www.democraticprogress.org/publications/conflict-resolution-and-constitution-making-in-turkey/>

Türkiye'de Barış ve İktidarın Dengelenmesi

Prof. Dr. Sevtap Yokuş, sözlerine Türkiye'deki mevcut durumun, 1982 Anayasası'nın ortaya çıkış koşulları ve ruhuna uygun olarak geliştirilen otoriter yönetim anlayışıyla başladığına dikkat çekerek başladı.⁽¹⁾ 2017 Anayasa değişiklikleri ile kabul edilen yeni hükümet sisteminde, güç dengesinin sağlanamamasına ilişkin anayasal-yasal düzenlemeler ve uygulamalar daha da belirginleşti; neticede bu yönde demokratik olmayan bir tercih yapıldı.

Türkiye'de hükümet sistemi meselesinin de ötesinde, esas sorunu demokrasiye ilişkin açmazlar oluşturmaktadır. Bugünün sorunları sadece başkanlık sistemi ile açıklanamaz, yapısal sorunların izleri parlamenter sistemin var olduğu yıllarda da mevcuttur. Türkiye'de demokrasiye ilişkin sorunlar arasında yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı sorunları, iktidar-muhalefet dengesinin sağlanamaması, ifade özgürlüğü başta olmak üzere özgürlüklerin kısıtlanması, sivil toplum kuruluşlarının zayıf kılması, toplumsal muhalefetin gelişmemişliği, yerel yönetimlerin zayıflığı ve gücün merkezi yönetimde toplanması yer almaktadır.

Prof Dr Sevtap Yokuş giving her presentation.

Prof Dr Sevtap Yokuş sunum yaparken.

¹ Sevtap Yokuş'un sunumu, Ocak 2022'de yayınlanan "Türkiye'de Çatışma Çözümü ve Anayasa Yapımı" başlıklı DPI raporundaki makalesine dayanmaktadır. Raporun tamamına DPI'nın web sitesinden ulaşabilirsiniz: <https://www.democraticprogress.org/publications/conflict-resolution-and-constitution-making-in-turkey/>

issue a permanent subject of contention and debate. To this end, a state power above and beyond the political power was created in the office of the President. Since then, it has always been argued that the excessive powers granted to the President, and not to the Parliament which represents national will, are contrary to the principles of law and democracy due to the unaccountability of the President. For this reason, the system was called a “weakened parliamentary regime”.

In 2007, the Constitutional amendment regarding the election of the President directly by the people was enacted; this brought with it the discussion that the government system in Turkey had turned into a semi-presidential regime. The direct election of the President by the people gave him the additional political power of having been elected by the people, on top of the power he derived from the Constitution. Following the 15 July failed coup attempt, on the 21st of July state of emergency was declared. The 2017 Constitutional amendments took place in just such a period. Whilst preparing constitutional amendments, there was neither an atmosphere of discussion nor an open working process. It was not known how nor by whom the constitutional amendment law was drafted. Subsequently, these amendments were submitted to the public vote. During the referendum, the fairness and transparency of the elections remained contentious, especially regarding the counting of unsealed votes. Beyond the already existing broad powers of the President, the amendments ensured that the President controls the executive alone and exerts influence over the legislature and the judiciary. After the constitutional amendments, the already weak balance of power and control system is now almost non-existent.

The new government system introduced through the constitutional amendments was called the “Presidential system”. It was informally called the “Turkish type presidential regime”. It soon became clear that the government system that emerged with the constitutional amendments had no similarity to any “presidential regime”. The strict separation of powers, which is at the basis of the presidential regime in its democratic implementations, did not materialise in Turkey’s constitutional amendments. The balance and control mechanisms between the powers were completely disabled. The President’s powers such as renewing elections, appointing vice-presidents and ministers, appointing senior public offi-

Türkiye’deki Hükümet Sistemi ve Yürütme Gücünü Dengeleme Sorunları

1982 Anayasası, ortaya çıkmasının ardından, devletin erkleri arasındaki dengeyi yürütmenin lehine bozmuş ve yürütme içinde de Cumhurbaşkanını güçlendirmiştir. 1982 Anayasası’nın ilk halinde Cumhurbaşkanı’na tanınan yetkiler, parlamenter sistem açısından olağandışı olup, meseleyi daimi bir anlaşmazlık ve tartışma konusu haline getirmiştir. Bu amaçla Cumhurbaşkanlığı makamı, siyasi gücün ötesinde bir devlet gücü olarak tanımlandı. O zamandan beri, milli iradeyi temsil eden Meclis’e değil de Cumhurbaşkanı’na tanınan aşırı yetkilerin, Cumhurbaşkanı’nın sorumsuzluğu nedeniyle hukuk ve demokrasi ilkelerine aykırı olduğu savunulagelmıştır. Bu nedenle Türkiye’deki sisteme “zayıflamış parlamenter rejim” adı verildi.

2007’de Cumhurbaşkanı’nın doğrudan halk tarafından seçilmesine ilişkin Anayasa değişikliği yasalaştı, bu da Türkiye’deki hükümet sisteminin yarı başkanlık rejimine dönüştüğü meselesini beraberinde getirdi. Cumhurbaşkanının halk tarafından doğrudan seçilmesi, Anayasa’dan aldığı yetkiye ek olarak, ona halk tarafından seçilmiş olmanın siyasi gücünü de verdi. 15 Temmuz’daki başarısız darbe girişiminin ardından 21 Temmuz’da olağanüstü hal ilan edildi. 2017 Anayasa değişiklikleri de tam böyle bir dönemde gerçekleşti. Anayasa değişiklikleri hazırlanırken ne bir tartışma ortamı vardı, ne de şeffaf bir çalışma süreci yaşandı. Anayasa değişikliği teklifinin nasıl ve kimler tarafından hazırlandığı bilinmiyordu. Daha sonra bu değişiklikler halk oylamasına sunuldu. Referandum sırasında, özellikle mühürsüz oyların sayımı konusunda, seçimlerin adilliği ve şeffaflığına yönelik tartışmalar yaşandı. Değişiklikler, Cumhurbaşkanı’nın hâlihazırda mevcut olan geniş yetkilerinin ötesinde, kendisinin yürütmeyi tek başına kontrol etmesini ve yasama ve yargı üzerinde etkili olmasını sağladı. Anayasa değişikliklerinin ardından zaten zayıf olan güç dengesi ve kontrol sistemi artık yok denecek hâle geldi.

Anayasa değişiklikleriyle getirilen yeni hükümet sistemine “Cumhurbaşkanlığı sistemi” adı verildi. Gayri resmi olarak “Türk tipi başkanlık rejimi” olarak adlandırıldı. Anayasa değişiklikleriyle gelen bu hükümet sisteminin hiçbir başkanlık rejimi ile benzerliği olmadığı kısa sürede anlaşıldı. Cumhurbaşkanlığı rejiminin demokratik uygulamalarında temelde yer alan katı kuvvetler ayrılığı, Türkiye’deki anayasa değişikliklerin-

cials, appointing members to the Council of Judges and Prosecutors were determined to be unlimited, unconditional powers that are not subject to any supervision. With the 2017 Constitutional amendments, the President's authority to issue decrees has turned into a primary authority, almost similar to the legislative authority.

Considering the political-social conditions, it is obvious that Turkey's main problem is not the much-debated issue of which government system should be adopted, but that it is the development of democracy.

A Lack of Political Participation Methods and Social Opposition to Balance the Ruling Power

In an environment where the structures and functioning of the electoral system and political parties are not democratic, it is very difficult to raise democratic demands through pressure groups and build social opposition. The democratic political structure and functioning play a decisive role in the development and establishment of the tradition of civil opposition, which serves to balance the power. Democratisation in the political structure provides a basis in itself for the development of political participation and social opposition. At the same time, the development of social opposition can also be a guide in the democratisation of the political process.

Since 1980, the mentality that prohibition is the rule and freedoms are the exception has prevailed in the government. This mentality, which is based on the assumption that groups or individuals do not have freedoms in matters that fall within the field of activity of the state, corresponds to a totalitarian understanding in essence. The Constitution not only narrowed the area of collective freedoms to a great extent, but also recognised administrative powers regarding the formation and activities of groups exercising collective freedoms at a level which allows for arbitrary exercise of power.

With the aim of overcoming the obstacles to political participation to some extent, the first comprehensive amendments to the 1982 Constitution were made with the 1995 constitutional amendments. However, contrary to what was intended, the amendments fell short of expectations and even limited some freedoms. The second comprehensive change in

de gözetilmedi. Kuvvetler arasındaki denge ve kontrol mekanizmaları tamamen devre dışı bırakıldı. Cumhurbaşkanının seçimleri yenileme, cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları atama, üst düzey kamu görevlilerini atama, Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye atama gibi yetkileri sınırsız, koşulsuz ve denetime tabi olmayan yetkiler olarak tanımlandı. 2017 Anayasa değişiklikleri ile Cumhurbaşkanı'nın kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi, neredeyse tamamen yasama yetkisine benzer şekilde birincil bir yetkiye dönüşmüştür.

Siyasi ve toplumsal koşullar dikkate alındığında, Türkiye'nin temel sorununun çok tartışıldığı üzere hangi hükümet sisteminin benimsenmesi gerektiği değil, demokrasinin gelişmesi olduğu açıktır.

İktidar Gücünü Dengeleyecek Siyasal Katılım Yöntemleri ve Toplumsal Muhalefet Eksikliği

Seçim sisteminin ve siyasi partilerin yapı ve işleyişlerinin demokratik olmadığı bir ortamda, baskı grupları üzerinden demokratik taleplerde bulunmak ve toplumsal muhalefet inşa etmek çok zordur. Demokratik siyasi yapı ve işleyiş, iktidarı dengelemeye yarayan sivil muhalefet geleneğinin gelişmesinde ve yerleşmesinde belirleyici rol oynar. Siyasetin demokratikleşmesi, siyasal katılımın ve toplumsal muhalefetin gelişmesi için başlı başına bir zemin oluşturur. Aynı zamanda, toplumsal muhalefetin gelişmesi, siyasal süreçlerin demokratikleşmesinde yol gösterici olabilir.

1980'den itibaren yasakların norm, özgürlüklerin ise istisna olduğu anlayışı iktidarda hâkim olmuştur. Devletin faaliyet alanına giren konularda grupların veya bireylerin özgürlüklerinin olmadığı varsayımına dayanan bu zihniyet, özünde totaliter bir anlayışa tekabül etmektedir. Anayasa, toplu özgürlüklerin alanını büyük ölçüde daraltmakla kalmamış, toplu özgürlükleri kullanan grupların oluşum ve faaliyetlerine ilişkin olarak keyfi yetki kullanımına izin verecek düzeyde idari yetkiler de tanımlamıştır.

Siyasal katılımın önündeki engellerin bir ölçüde aşılabilmesi amacıyla 1982 Anayasası'nda ilk kapsamlı değişiklikler 1995 Anayasa değişiklikleri ile yapılmıştır. Ancak, öngörülenin aksine, değişiklikler beklentilerin altında kalmış ve hatta bazı özgürlükleri sınırlamıştır. Hak ve özgürlük-

the field of rights and freedoms that would ensure political participation took place with the 2001 Constitutional amendments. These amendments were mostly aimed at securing the rights and freedoms in the Constitution and ensuring their use. Although the extent to which the intended result was achieved is a separate matter, it was a favourable development nonetheless, if insufficiently so, as it included significant changes in the opposite direction of what the 1982 Constitution initially aimed for.

Within the scope of the 2010 constitutional amendments, some favourable changes were made, specifically in reference to collective social rights, such as the repeal of the provision stating that workers cannot be members of more than one union at the same time and in the same line of work. Although some improvement efforts were made to pave the way for rights and freedoms in the comprehensive amendments of the Constitution at various times, no real transformation could be achieved, especially in terms of collective rights and freedoms. All the constitutional amendments made for the exercise of the rights and freedoms that would provide the opportunity for political participation were, in essence, not enough to pave the way for political participation in the framework of the 1982 Constitution.

The Contribution of Horizontal Power Sharing to Democratic Functioning and Social Peace

Transferring the powers of the centre to the administrative units at the local level is vertical power sharing. One of the most important ways of balancing political power in democratic countries is the sharing of power between the central and local governments. The reason for the weakness of local governments in Turkey is the concentration of administrative powers in the centre, and the lack of transfer of power to the local. This situation is mostly due to the constitutional and legal regulations. The administration is central and the principle of locality, which is a requirement of democracy, is not applied in the administration.

Although some reform efforts were initiated in Turkey for the transfer of authority to the local level within the scope of the European Union process, all efforts in this direction failed. In the following periods, the development and resources of local governments were also used as a way

Prof Dr Sevtap Yokuş giving her presentation.

Prof Dr Sevtap Yokuş sunum yaparken.

ler alanında siyasi katılımı sağlayacak ikinci kapsamlı değişiklik 2001 Anayasa değişiklikleri ile gerçekleşmiştir. Bu değişiklikler daha çok Anayasa'da yer alan hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması ve kullanılmasının sağlanmasına yönelik olmuştur. İstenilen sonuca ne ölçüde ulaşıldığı ayrı bir konu olmakla birlikte, 1982 Anayasası'nın başlangıçta amaçladığı yönün tersi istikamette önemli değişiklikler içermesi nedeniyle yetersiz de olsa olumlu bir gelişme olmuştur.

2010 Anayasa değişiklikleri kapsamında özellikle toplu haklara ilişkin olarak, işçilerin aynı anda ve aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olamayacaklarına ilişkin hükmün yürürlükten kaldırılması gibi bazı olumlu değişiklikler yapılmıştır. Çeşitli dönemlerde yapılan kapsamlı Anayasa değişiklikleriyle hak ve özgürlüklerin önünü açacak bazı iyileştirme çalışmaları yapılmışsa da, özellikle toplu hak ve özgürlükler açısından gerçek bir dönüşüm sağlanamamıştır. Siyasal katılım olanağı sağlayacak hak ve özgürlüklerin kullanılmasına yönelik yapılan tüm anayasa değişiklikleri, özünde 1982 Anayasası çerçevesinde kaldıkları için siyasal katılımın önünü açmaya yetmemiştir.

Yatay Güç Paylaşımının Demokratik İşleyiş ve Toplumsal Barışa Katkısı

Merkezin yetkilerinin yerel düzeydeki idari birimlere devredilmesi dikey yetki paylaşımıdır. Demokratik ülkelerde siyasal gücü dengelemenin en önemli yollarından biri, merkezi ve yerel yönetimler arasında güç payla-

to strengthen the ruling political party at the national level and to stay in power. Protectionism instead of democratisation led to the spread of relations based on protectionism. Practices regarding public favouritism in Turkey increased much more with the Presidential Government System and turned into a monopoly in public administration.

The main path for the democratisation of Turkey in the real sense is the development of local democracies. In the early days when the Presidential Government System was defined as a Turkish-style presidential regime and came to the fore, various circles emphasised the need to strengthen the local as the only way to balance power in such a government system. With the Presidential Government System, the fact that the local authorities were placed under much more tutelage in the new government system caused the democratic functioning channels to be completely blocked. The transfer of power to the local governments can be considered as one of the shortest ways to democratise and limit the central power in favour of democracy.

Since the past, local governments in Turkey have remained far from being structures that would contribute to the development of a democratic society by balancing the central government. The taboos surrounding the Kurdish issue and the fear of division were the main reasons why local governments remained weak.

Areas of local autonomy, which are already restricted in Turkey, have recently been completely abolished through the appointment of trustees to almost all the local governments in the Kurdish provinces. The disappearance of local democracy opportunities at this level seems to have turned into one of the main obstacles to the establishment of social peace. However, in the conflict resolution process, one of the main measures proposed for resolution was to raise local governments to a much more autonomous position. The turn in the opposite direction regarding local autonomy is seen as proof that the political solution of the conflict has been left behind for the time being. Therefore, possible democratic measures for the development of local autonomy will also constitute the most important steps towards social peace. In the Presidential Government system, in fact, the issue of transferring authority to the local governments has become a much higher priority.

şımıdır. Türkiye'de yerel yönetimlerin zayıflığının nedeni, idari yetkilerin merkezde toplanması ve yetkilerin yerele devredilememesidir. Bu durum daha çok anayasal ve yasal düzenlemelerden kaynaklanmaktadır. Yönetim merkezidir ve demokrasinin gereği olan yerellik ilkesi yönetimde uygulanmamaktadır.

Türkiye'de Avrupa Birliği süreci kapsamında yetkilerin yerele devri için bazı reform çalışmaları başlatılmışsa da bu yöndeki tüm çabalar başarısızlıkla sonuçlanmıştır. İlerleyen dönemlerde yerel yönetimlerin gelişmesi ve kaynakları da iktidardaki siyasi partiyi ulusal düzeyde güçlendirmenin ve iktidarda tutmanın bir yolu olarak kullanıldı. Demokratikleşme yerine korumacılığın benimsenmesi, korumacılığa dayalı ilişkilerin yaygınlaşmasına neden oldu. Türkiye'de kamuda adam kayırmacılığa ilişkin uygulamalar Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte daha da artmış ve kamu yönetiminde adeta bir tekele dönüşmüştür.

Türkiye'nin gerçek anlamda demokratikleşmesinin esas yolu yerel yönetimlerin gelişmesinden geçer. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin Türk tarzı bir Cumhurbaşkanlığı rejimi olarak tanımlanıp gündeme geldiği ilk günlerde, çeşitli çevreler böyle bir hükümet sisteminde güç dengesini sağlamanın tek yolu olarak yerelin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte yeni hükümet sisteminde yerel yönetimlerin çok daha fazla vesayet altına alınması, demokratik işleyiş kanallarının tamamen tıkanmasına neden olmuştur. Yetkilerin yerel yönetimlere devri, demokratikleşmenin ve merkezi gücün demokrasi lehine sınırlandırılmasının en kısa yollarından biri olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'de yerel yönetimler geçmişten günümüze merkezi yönetimi dengeleyerek demokratik bir toplumun gelişmesine katkı sağlayacak yapılar olmaktan uzak kalmıştır. Kürt meselesini çevreleyen tabular ve bölünme korkusu, yerel yönetimlerin zayıf kalmasının başlıca sebepleri arasında olmuştur.

Türkiye'de zaten kısıtlı olan yerel özerklik alanları, son dönemde Kürt illerindeki hemen hemen tüm yerel yönetimlere kayyum atanmasıyla tamamen ortadan kalkmıştır. Yerel demokrasi imkânlarının bu düzeyde ortadan kalkması, toplumsal barışın tesisi önündeki en önemli engellerden biri haline dönüşmüş görünmektedir. Öte yandan çatışma çözü-

Conclusion

Balancing the ruling power with democratic methods has always been a problem in Turkey. The Presidential Government System, which was put into effect with the 2017 Constitutional amendment made under the conditions of the emergency regime, had an effect that reversed the favourable environment in which democracy could develop in previous periods. The main reason for this is that the balance of powers, which is a requirement of democracy, has been lost in terms of state organs. At the same time, it added a much greater tension to the already polarised structure of society.

Due to the horizontal loss of balance among the state organs as a result of the implementation of the Presidential Government System, it is essential to develop a number of balancing methods for democratic functioning. Direct democracy mechanisms should also be developed and implemented as tools to democratise the implementation of the governmental system. While there is a search for power centres that may stand up to the ruling power due to the inability to maintain the legislative-executive balance even under the parliamentary regime, the necessity of transforming the balance in the face of the legislative-approved personalised ruling power into a central power versus local power balance is felt much more intensely.

For all these reasons, it is essential to mobilise mechanisms which will balance the central government, especially the strengthening of local governments, for steps in a democratic direction and therefore for a new peace-oriented process in Turkey.

Questions and Answers

The opposition seems to be acting in a prudent manner in terms of empowerment of local authorities. Is this because social issues in Turkey are perceived as taboo?

Since the beginning, the opposition have been prudent and have proceeded with slow and methodical steps. On the one hand, they proceed slowly and aim for normalisation. On the other hand, they ignore one of the most striking social issues thus lowering people's expectation. Kurd-

Participants during the meeting.

Toplantı sırasında katılımcılar.

mü sürecinde, çözüm için önerilen temel önlemlerden biri, yerel yönetimleri çok daha özerk bir konuma getirmek olmuştur. Yerel özerklik konusunda aksi istikamete dönüş, sorunun siyasi çözümünün şimdilik rafa kaldırıldığına kanıtı olarak görülüyor. Dolayısıyla yerel özerkliğin geliştirilmesine yönelik olası demokratik tedbirler, toplumsal barışa yönelik en önemli adımları da oluşturacaktır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminde aslında yerel yönetimlere yetki devri konusu, öncesine göre çok daha öncelikli hale geldi.

Sonuç

İktidarın demokratik yöntemlerle dengelenmesi Türkiye'de her zaman sorun olmuştur. Olağanüstü hâl koşullarında yapılan 2017 Anayasa değişikliği ile yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, önceki dönemlerde demokrasinin gelişebileceği elverişli ortamı tersine çeviren bir etki yarattı. Bunun temel nedeni, demokrasinin gereği olan güçler ayrılığının ve denge- sinin devlet organları açısından yitirilmiş olmasıdır. Aynı zamanda toplumun zaten kutuplaşmış yapısına çok daha büyük bir gerilim yüklenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin uygulanması sonucunda devlet organları arasında oluşan yatay denge kaybı nedeniyle, demokratik işleyişe yönelik bir takım dengeleme yöntemlerinin geliştirilmesi elzemdir. Hükümet sisteminin uygulanmasını demokratikleştirmeye yönelik araçlar olarak doğrudan demokrasi mekanizmaları da geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Parlamenter rejim altında bile yasama-yürütme dengesinin sağlanamaması nedeniyle iktidara karşı durabilecek güç odakları arayışı sürerken, hâlihâ-

ish people will be playing a key role in the upcoming elections and the opposition parties are expected to take a more proactive role to attract Kurdish voters, but they are quite concerned with potentially losing Turkish votes. There seems to be an indecisiveness or hesitation that comes with being too prudent and this may lead to failure.

When the resolution process was initiated by the government there was always a risk that it would be ended. Certain stake holders are looking for alternative approaches to the resolution process. Should the government initiate the resolution process, or can social actors take the leading role?

After looking into many examples of conflict resolution and transfer of authority, it can be argued that peace-making, and the prevailing of peace, is closely linked with how society operates. Leadership in Turkish society plays a significant role in this. Since the Ottoman reform era, there have been many attempts to bring democracy which considers internal dynamics and allows society to take initiatives towards change. Since the 1980s, the most recent military coup, Turkey has experienced great shrinkages in perspective and Turkey needs a courageous leader in order to overcome this.

Participants during the Q&A.

Sorular ve cevaplar esnasında katılımcılar.

zırdaki yasama onaylı kişiselleştirilmiş yönetimde merkezi güç - yerel güç dengelerinin kurulması gerekliliği çok daha yoğun hissedilmektedir.

Tüm bu nedenlerle, Türkiye'de demokratik yönde atılacak adımlar ve dolayısıyla barış odaklı yeni bir süreç için başta yerel yönetimlerin güçlendirilmesi olmak üzere merkezi yönetimi dengeleyecek mekanizmaların seferber edilmesi elzemdir.

Sorular ve Cevaplar

Muhalefet, yerel yönetimlerin yetkilendirilmesi konusunda ihtiyatlı davranıyor görünmekte. Bunun nedeni Türkiye'deki toplumsal meselelerin tabu olarak algılanması mı?

Muhalefet başından beri ihtiyatlı davranmış, ağır ve metodik adımlarla ilerlemiştir. Bir yandan yavaş ilerliyor ve normalleşmeyi hedefliyor. Öte yandan, en çarpıcı toplumsal sorunlardan birini göz ardı ederek insanların beklentisini düşürüyor. Kürt halkı yaklaşan seçimlerde kilit bir rol oynayacak ve muhalefet partilerinin Kürt seçmenleri çekmek için daha faal bir rol oynaması bekleniyor, ancak Türk oylarını kaybetme olasılığından da epey çekiniyorlar. Çok ihtiyatlı olmanın getirdiği bir kararsızlık veya tereddüt var gibi görünüyor ve bu başarısızlığa yol açabilir.

Çözüm süreci hükümet tarafından başlatıldığında, her zaman sona erdirilme riski vardı. Bazı paydaşlar, çözüm sürecine yönelik alternatif yaklaşımlar arıyor. Hükümet çözüm sürecini başlatmalı mı, ya da toplumsal aktörler böylesi bir sürece öncülük edebilir mi?

Çatışma çözümü ve yetki devrine ilişkin pek çok örneğe baktıktan sonra, barışı yapımının ve barışın sürdürülmesinin toplumun nasıl işlediğiyle yakından bağlantılı olduğu söylenebilir. Türk toplumunda liderliğin bu bağlamda önemli bir rolü vardır. Tanzimat döneminden bu yana, demokrasiyi getirmek için iç dinamikleri dikkate alan ve toplumun değişime yönelik inisiyatif almasına izin veren birçok girişimde bulunulmuştur. En son askeri darbe yaşanan 1980'lerden bu yana Türkiye'nin bakış açısında büyük daralmalar yaşadı ve ülkenin bunu aşması için cesur bir lidere ihtiyacı var.

Considering the current conditions in Turkey and the Kurdish issue being on the axis of peace building. What is the best way to emerge from and limit the governments powers to pave the way for progress?

There is no technical formula that can be a remedy. It is a concept of the political domain as well as it is very much about the handling and design of the peace process. No system is perfect, and we cannot claim that any specific system will resolve the peace process in Turkey. However, one of Turkey's biggest obstacles is the design of the constitution. The constitution is still in the control of the state and managed by the elites with citizens having no participatory say. There is a need to push towards a participatory system and try to establish a good balance of power in Turkey.

Presenting constitutional change to the public may initially look like a democratic process but then again it does not necessarily guarantee democracy. In the last decade, Turks have been living under a populist regime where religion and nationalism are used as tools to transform the masses. The referendum in 2017 was not an honest step. A major issue is that certain groups of Turkish society do not know what they say yes or no to and do not question the leaders. A turning point for such groups was when the Turkish lira started depreciating in 2018 and Turkey entered its deepest and longest economic crisis with no solution in sight. The system itself is clearly not a rational one. If one person has all the authority, how will it be possible enforce checks and balances?

There are people who favour democracy, the rule of law and a peaceful environment. If the opposition is in favour of all these, then the opposition needs to urgently make a call to society for a constitution making process that includes all the different segments of society. Under the current government system, it is not possible to talk about human rights, thus, the parliamentary system may enable this, but it may also not be the perfect model. The main problem in Turkey right now is not the constitution, it is the absence of the right to be able to speak one's mind. The politicians must lead and take initiative to try and make progress. Proper techniques that promote the right dialogue and being persistent with certain principles are vital amongst conflicted societies like Turkey.

Türkiye'deki mevcut koşullar ve Kürt meselesinin barış inşası ekseninde olması dikkate alındığında, ilerlemenin önünü açmak için hükümetin yetkilerini bir yana koymanın ve bu yetkileri sınırlamanın en iyi yolu nedir?

Bu sorunlara derman olabilecek teknik bir formül yok. Bu, barış sürecinin ele alınması ve tasarımıyla ilgili olduğu kadar, siyasi alana ilişkin bir kavramdır. Hiçbir sistem mükemmel değildir ve belirli bir sistemin Türkiye'deki barış sürecini çözeceğini iddia edemeyiz. Ancak Türkiye'nin önündeki en büyük engellerden biri anayasa tasarımıdır. Anayasa hâlâ devletin kontrolünde, seçkinler tarafından düzenleniyor ve vatandaşların bu konuda söz hakkı yok. Türkiye'de katılımcı bir sisteme geçmek ve iyi bir güç dengesi kurmaya çalışmak ihtiyacı mevcut.

Anayasa değişikliğini halka sunmak, başlangıçta demokratik bir süreç gibi görünebilir, ancak daha sonra demokrasiyi garanti etmez. Son on yıldır Türk halkı, din ve milliyetçiliğin kitleleri dönüştürme aracı olarak kullanıldığı popülist bir rejim altında yaşıyor. 2017'deki referandum dürrüst bir adım değildi. Önemli bir sorun, Türk toplumunun bazı kesimlerinin neye evet veya hayır dediğini bilmemesi ve liderleri sorgulamamasıdır. Bu tür gruplar için dönüm noktası, 2018'de Türk lirasının değer kaybetmeye başlaması ve Türkiye'nin hâlen çözülmemiş, en derin ve en uzun ekonomik krizine girmesi oldu. Sistemin kendisi rasyonel değil, bu açık. Bir kişi tüm yetkiye sahipse, kontrol ve dengeyi uygulamak nasıl mümkün olacak?

Demokrasiden, hukuktan, barıştan yana olanlar var. Eğer muhalefet tüm bunlardan yanaysa, o zaman muhalefetin toplumun tüm farklı kesimlerini kapsayan bir anayasa yapım süreci için acilen topluma çağrı yapması gerekiyor. Mevcut hükümet sisteminde insan haklarından bahsetmek mümkün değil, dolayısıyla parlamenter sistem bunu sağlayabilir ama mükemmel bir model de olmayabilir. Şu anda Türkiye'nin temel sorunu anayasa değil, düşündüğünü söyleme hakkının olmaması. Politikacılar ilerlemeye yönelik liderlik etmeli ve inisiyatif almalıdır. Doğru diyalogu teşvik eden ve belirli ilkelerde ısrarcı olan uygun teknikler, Türkiye gibi çatışmalı toplumlar için hayati önem taşımaktadır.

DISCUSSION SESSIONS

System Debate in the Context of Democratisation in Turkey

The first discussion session, moderated by Dr Vahap Coşkun, focussed on the need for adequate checks and balances in parliamentary regimes which would, for example, ensure that the president and other political bodies are involved in the process should be held accountable for their actions. However, parliamentary systems in Turkey have always been perceived as weak due to the consolidation of the president's powers with strong executive branch, while everything else is centralised. Turkey has also experienced various problems over the past four decades. For instance, individual rights and liberties have been curtailed but despite positive amendments to the Turkish constitution in 2001 and 2004 during the European Union accession process, the system established by the 1982 constitution persisted. A state of emergency declared in the East of Turkey suspended rights and liberties, subjecting individuals to unlawful practices. People that lived in the West of Turkey did not experience these practices. The constitution itself created an unlawful environment in which the peace process would be derailed.

In 2001, the democratisation process began in Turkey, which sparked a discussion about the need for a new democratic constitution. Various actors contributed to this process, which went hand in hand with the peace process. The main emphasis was that Turkey needed a new democratic civilian constitution which would address the Kurdish issue and conflict resolution. The response was positive, and a reconciliation committee was established by the parliament to assist the peace process. But, after 2015, Turkey found itself on an entirely different tract and a completely different process was experienced. The president called for re-elections after the June 2015 elections and the reconciliation committee was disbanded. People were no longer allowed to speak of a new constitution. From this point, the conflict became aggravated and the positive atmosphere that was experienced in 2001 was replaced with discourse that prioritised the perpetuity of strong central power. There were other constitutional changes in 2017 that introduced a new presidential

TARTIŞMA OTURUMU

Türkiye'de Demokratikleşme Bağlamında Sistem Tartışması

Dr. Vahap Coşkun moderatörlüğünde gerçekleşen ilk tartışma oturumu, parlamenter rejimlerde, örneğin sürece dahil olan cumhurbaşkanının ve diğer siyasi organların eylemlerinden sorumlu tutulmalarını mümkün kılacak yeterli kontrol ve denge mekanizmalarının gerekliliğine odaklandı. Ancak Türkiye'de parlamenter sistem, cumhurbaşkanının yetkilerinin güçlü yürütme organı ile birleştirilmesi ve diğer her şeyin merkezileştirilmesi nedeniyle her zaman zayıf olarak algılanmıştır. Türkiye de son kırk yılda çeşitli sorunlar yaşadı. Örneğin, Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde 2001 ve 2004 yıllarında Türkiye anayasasında yapılan olumlu değişikliklere rağmen, bireylerin hak ve özgürlükleri kısıtlanmış, 1982 Anayasası ile kurulan sistem devam etmiştir. Türkiye'nin doğusunda ilan edilen olağanüstü hâl hak ve özgürlükleri askıya almış, kişileri hukuka aykırı uygulamalara maruz bırakmıştır. Türkiye'nin batısında yaşayan insanlar bu uygulamaları tecrübe etmedi. Anayasanın kendisi, barış sürecinin raydan çıktığı hukuksuz bir ortam yarattı.

2001 yılında Türkiye'de başlayan demokratikleşme süreci, yeni bir demokratik anayasaya ihtiyaç olduğuna yönelik tartışmalara hız kazandı. Barış süreciyle el ele giden bu sürece çeşitli aktörlerin katkıları

Participants during the discussion session.

Tartışma oturumu esnasında katılımcılar.

regime, which ensured that all the powers of the state vested under one person's thumb, the president.

It was discussed that parliamentary and presidential elections currently take place on the same day. This favours the winner of the presidential race, and the parliament is side-lined. The president no longer needs the approval from the parliament, as the elected president can announce executive orders which the parliament may challenge. It is important to consider that most of the parliament is made up by the government party thus the components that form the state seem to undermine the separation of powers. Therefore, Turkey is comprised of a very central government with no mechanisms to bring about much needed checks and balances.

It was highlighted that Turkey has been witnessing a democratic backsliding, an emergence of unlawfulness and erosion of the rule of law. Public opposition is quite weak because of the lack of liberties and there has been severe restrictions on fundamental rights and freedoms. Weak public opposition, the absence of trade unions and professional bodies, and limitations on freedom of expressions and demonstrations have all created a limited political realm in Turkey. The electoral system has encouraged the popular support of cult leaders and led to the total absence of democracy in politics; therefore, the establishment of a strong political

Participants during the discussion session.

Tartışma oturumu esnasında katılımcılar.

olmuştur. Esas vurgulanan, Türkiye'nin Kürt meselesini ve çatışma çözümünü ele alacak yeni bir demokratik sivil anayasaya ihtiyacı olduğuydu. Buna verilen karşılık olumluydu ve meclis tarafından barış sürecine yardımcı olmak adına bir uzlaşma komisyonu kuruldu. Ama 2015'ten sonra Türkiye bambaşka bir yola girdi ve bambaşka bir süreç yaşandı. Haziran 2015 seçimlerinin ardından cumhurbaşkanı yeniden seçim çağrısı yaptı ve uzlaşma komisyonu dağıtıldı. Artık insanların yeni bir anayasadan bahsetmesine izin verilmiyordu. Bu noktadan itibaren çatışma kızışmış ve 2001 yılında yaşanan olumlu atmosfer, yerini güçlü merkezi gücün bekasını önceleyen söylemlere bırakmıştır. 2017'de, devletin tüm yetkilerinin tek bir kişinin, yani cumhurbaşkanının eline geçmesini sağlayan yeni bir başkanlık rejimi getiren başka anayasal değişiklikler de oldu.

Meclis ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinin hâlen aynı gün yapılması tartışıldı. Bu usul, cumhurbaşkanlığı yarışının kazananını destekliyor ve meclis bir yana itiliyor. Seçilen cumhurbaşkanı meclisin kabul etmediği yürütme kararlarını uygulamaya koyabileceğinden, kendisinin artık meclisin onayına ihtiyacı yoktur. Meclisin büyük bir kısmını iktidar partisi mensuplarının oluşturduğunu dikkate almak önemlidir, zira böylece devleti oluşturan bileşenler güçler ayrılığını baltalıyor gibi görünmektedir. Bu nedenlerden ötürü günümüzde Türkiye, çok ihtiyaç duyulan kontrol ve dengeleri sağlayacak mekanizmaları olmayan, aşırı merkezi bir yönetime sahip.

Türkiye'nin demokratik bir gerilemeye, hukuksuzluğun ortaya çıkmasına ve hukukun üstünlüğünün erozyona uğramasına şahit olduğu vurgulandı. Özgürlüklerin olmaması nedeniyle toplumsal muhalefet oldukça zayıflamış ve temel hak ve özgürlüklere ciddi kısıtlamalar getirilmiştir. Zayıf toplumsal muhalefet, sendikaların ve meslek kuruluşlarının yokluğu, ifade ve gösteri özgürlüğü üzerindeki sınırlamalar, Türkiye'de siyasi alanı daralttı. Seçim sistemi, liderlerin halk tarafından desteklenmesini teşvik etti ve siyasette demokrasinin tamamen yok olmasına yol açtı; bu nedenle Türkiye'de güçlü bir siyasi muhalefetin kurulması mümkün olmamıştır. Yerel özerkliği güçlendirmek siyaset alanını dengelemenin bir yolu olabilir ama bu fikir Türkiye'de tabu olarak görülüyor. Kürt Sorunu, Türkiye'deki antidemokratik ortamın altında yatan temel nedenlerden biridir. Çözülmesi, devletin geri kalanının demokrasiye doğru ilerlemesini mümkün kılacaktır, ancak muhalefet partileri bu konuya yeterince odaklanmıyor.

opposition has not been possible in Turkey. Empowering local autonomy could be one way of balancing out the playing field but this idea is seen as taboo in Turkey. The Kurdish Issue is one of the main reasons for Turkey's anti-democratic environment. Its resolution would allow for the rest of the state to move towards democracy; however, the opposition parties do not focus on this issue sufficiently.

Experience of Parliamentary and Presidential Systems

Dr Zeynep Ardiç the second discussion session on democratisation in Turkey. There are multifactorial structures that determine the strengths or weaknesses of a democracy, such as the political and electoral systems, institutional and traditional elements, sociological structures, population and ethnic and religious homogeneity. One system alone does not provide a clear answer regarding the strength or weakness of democracy. As mentioned, the 2017 constitutional changes in Turkey led to a backsliding in constitutionalism. Turkey moved from a parliamentary regime to a presidential system. The upcoming elections will determine whether Turkey will keep the executive presidential system that some allege has divided its citizens and weakened its democracy.

The discussion continued, with a participant explaining her views about the current system in Turkey. She argued that Turkey is going through unprecedented times as issues surrounding its democracy have deepened, and the prospect of fundamental change seems far less likely. She outlined the process leading to Turkey's current executive presidential system and argued that the 1982 hybrid constitution laid the ground for the current presidential system. On the one hand, the 1982 constitution consisted of promising clauses about the council of ministers and had components of a parliamentary system but on the other hand it gave more power to the president. Such a hybrid model led to a conflicted system and internal crisis due to the inevitable clash between the president and the other components of executive branch. She cited the clash between Erdogan and council of ministers regarding ending the peace process in 2014, which deepened the conflict, became a divisive issue in the peace of process. The failed coup attempts on 15th of July 2016 trapped Turkish society in a state of emergency for several years and

Meclis Sistemi ve Başkanlık Sistemi Deneyimleri

Dr. Zeynep Ardiç Türkiye'de demokratikleşme konulu ikinci tartışma oturumuna moderatörlük yaptı. Siyaset ve seçim sistemleri, kurumsal ve geleneksel unsurlar, sosyolojik yapı, nüfus, etnik ve dini homojenlik gibi, bir demokrasinin güçlü veya zayıf yönlerini belirleyen çok faktörlü yapılar mevcuttur. Tek başına bir sistem, demokrasinin gücü veya zayıflığı konusunda net bir anlam ifade etmez. Belirtildiği gibi, Türkiye'de 2017 yılında yapılan anayasa değişiklikleri, anayasacılıkta gerilemeye yol açtı. Türkiye parlamenter rejimden başkanlık sistemine geçti. Yaklaşan seçimler, Türkiye'nin bazılarının halkı böldüğünü ve demokrasiyi zayıflattığını iddia ettiği başkanlık sistemini devam edip etmeyeceğini belirleyecek.

Tartışma, bir katılımcının Türkiye'deki mevcut sistem hakkındaki görüşlerini açıklamasıyla devam etti. Katılımcı, Türkiye'de demokrasiyi çevreleyen sorunların derinleştiğini, benzeri görülmemiş bir dönemden geçildiğini ve kökten bir değişim ihtimalinin çok daha az olası görüldüğünü savundu. Türkiye'de mevcut cumhurbaşkanlığı sistemine giden süreci özetledi ve 1982'nin hibrit nitelikli anayasasının mevcut başkanlık sistemine zemin hazırladığını savundu. 1982 Anayasası, bir yandan bakanlar kuruluna dair ilgili umut vaat eden maddelerden oluşuyor ve parlamenter sistemin bileşenlerini barındırıyor, öte yandan da cumhurbaşkanına daha fazla yetki veriyordu. Böylesi hibrit bir model, cumhurbaşkanı ile yürütmenin diğer bileşenleri arasında kaçınılmaz bir çatışma nedeniyle çelişkili bir sisteme ve iç krizlere yol açtı. Erdoğan ile bakanlar kurulu arasında 2014 yılında barış sürecinin sona erdirilmesi konusunda yaşanan ve çatışmayı derinleştiren anlaşmazlığın, barış sürecinde üzerinde görüş birliğine varılamayan bir mesele haline geldiği belirtildi. 15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişimi, Türk toplumunu birkaç yıl boyunca olağanüstü hâle mahkûm kıldı ve 2017'de yapılan anayasa değişikliklerine giden yolu açarak başkanlık sistemini sağlamlaştırdı.

Katılımcı T.C. anayasasının, olağanüstü hallerde değişiklik yapılmasına izin vermeyen İspanya anayasasına benzer hükümler içermesi gerektiğini belirtti. 2017 yılında Türkiye'de olağanüstü hâl devam ederken yapılan değişiklikler, anayasacılığı suiistimal ederek otoriterleşmeye giden yolu açmış ve Türkiye'de hukuka aykırı uygulamaların artmasına neden olmuştur. 1987'den beri Türkiye'de demokratikleşme ve özgürleşme adı-

solidified the presidential system, allowing for the constitutional changes delivered in 2017.

She recommended that Turkish constitution should contain similar clauses to Spain's constitution, which disallow amendments during states of emergency. The amendments introduced in 2017 while Turkey was still under a state of emergency were abusive constitutionalism and they paved the route to authoritarianism and resulted in a rise of unlawful practices in Turkey. Since 1987, there have been a series of futile amendments for democratisation and liberalisation in Turkey, which have granted almost all the power to the president. Although the constitution states that the judiciary in Turkey is independent and impartial it is not. She highlighted the significance of the upcoming elections for Turkey's future and stated that what is currently viewed as competitive authoritarianism may become uncompetitive, meaning Turkey will become a closed authoritarian system. The ruling party makes strategic moves to eliminate the competition to retain autonomy. One of the examples is the amendments made to the electoral system. Turkey's penal code also contains unfair provisions which lead to ambiguity and give wide discretion to the judiciary to make unjust decisions. She provided an example of how Turkey's previous Minister of Justice spoke about the quality of judicial services and that during his term, the number of prisons opened increased dramatically. It is perceived that the creation of more criminals means the more successful state. She concluded that the present totalitarian nature of Turkey leaves no room for any prospect of democratisation, and the only way to reverse this situation is to change the government.

Another participant took the floor and provided his opinion about the systems of government whilst comparing presidential and parliamentary systems. In a parliamentary system, political parties have the opportunity to share voices, whereas the presidential system is far stricter as the president has the sole voice, with no other political parties having any say. When a new president is elected under the presidential system, there may be a total change in attitude, which has the potential to cause harm to the state. For example, if a president has an attitude that is totally against the resolution process, very little can be done to mitigate this. However, he noted that if Turkey were to revert back to the previous parliamentary system it once had, it may not be the correct system either.

na bir dizi beyhude değişiklik yapıldı ve neredeyse tüm yetkiler cumhurbaşkanına verildi. Anayasa, Türkiye'de yargının bağımsız ve tarafsız olduğunu ifade etse de işin aslı öyle değil. Katılımcı yaklaşan seçimlerin Türkiye'nin geleceği açısından önemini vurguladı ve şu anda rekabetçi otoriterlik olarak görülen olgudaki rekabet unsurunun tamamen ortadan kalkabileceğini, yani Türkiye'nin kapalı bir otoriter sistem haline gelebileceğini belirtti. İktidar partisi, özerkliğini korumak için rekabeti ortadan kaldıracak stratejik hamleler yapıyor. Bunun bir örneği de seçim sisteminde yapılan değişikliklerdir. Türk Ceza Kanunu da belirsizliğe yol açan ve yargıya adaletsiz kararlar vermesi için geniş takdir yetkisi veren haksız hükümler içermektedir. Katılımcı, eski Adalet Bakanı'nın yargı hizmetlerinin kalitesinden bahsedişine ve görev süresi boyunca açılan cezaevlerinin sayısının çarpıcı biçimde arttığına dair bir örnek verdi. Daha fazla suçlu yaratmanın daha başarılı devlet anlamına geldiği yönünde bir algı söz konusu. Katılımcı sözlerine son verirken, Türkiye'nin mevcut totaliter doğasının herhangi bir demokratikleşme ihtimaline yer bırakmadığı ve bu durumu tersine çevirmenin tek yolunun hükümeti değiştirmek olduğu sonucuna vardı.

Bir diğer katılımcı ise başkanlık ve parlamenter sistem karşılaştırması yaparak hükümet sistemlerine ilişkin görüşlerini dile getirdi. Parlamenter sistemde siyasi partiler seslerini paylaşma fırsatına sahipken, başkanlık sistemi çok daha katıdır, çünkü başkanın tek söz sahibi olması ve başka hiçbir siyasi partinin söz sahibi olmaması söz konusudur. Başkanlık sisteminde yeni bir cumhurbaşkanı seçildiğinde, devlete zarar verme potansiyeli taşıyan topyekûn bir tutum değişikliği olabilir. Örneğin, bir cumhurbaşkanı çözüm sürecine tamamen karşı bir tavır sergiliyorsa, bunun önüne geçmek için yapılabilecek çok az şey vardır. Ancak katılımcı, Türkiye'nin eski parlamenter sisteme geri dönmesinin de gereken çözüm olmayabileceğini kaydetti.

Constitutional Priorities in The Kurdish Case

Dr Vahap Coşkun, professor of law at Dicle University, began his presentation by emphasising that if Turkey is to see a new or renovated constitution, then the Kurdish issue must, undoubtedly, be prioritised. Historical evidence emphasises the necessity of a constitutional framework as a starting point to fixing the issue given it is the very reason for the development of the Kurdish issue, thus inversely, it must be the way to resolve this issue. When approaching this issue, two dimensions become apparent: disarmament and constitutional-legal requests. This presentation focuses on the latter. Nonetheless, a solutions-based approach will address these simultaneously.

He then stated that the Kurdish issue is an ethno-political issue – it has ethnic and political roots – and around the world the requests in such issues are similar: distribution of power, recognition of minority rights, autonomy, federation, sharing of resources, etc. The constitutional priorities in a possible constitution-making process can be categorised under three sections: mother tongue recognition in constitution; citizenship; and administrative structure.

Mother Tongue Recognition

Beginning with the right to education in the mother tongue, it is one of the primary areas of focus within the Kurdish issue. One of the problems is the belief that such a request is in conflict with the official language, but there is no contradiction between the mother tongue and official language. On the contrary, it does not mean one over the other, and thus undermining the common identity, but offers an opportunity to express oneself in multiple ways. Coşkun stressed the fact that several countries' constitutions (such as Argentina, Colombia, Belgium, Estonia, Philippines, Malaysia, and Slovakia) have a dynamic approach to official languages, whereby respective languages coexist with the official language in the public domain, namely in education, or otherwise. Within this context, three types of regulations are present: first, consti-

Kürt Sorununda Anayasal Öncelikler

Dicle Üniversitesi Hukuk Profesörü Dr. Vahap Coşkun sunumuna, Türkiye'nin yeni veya yenilenmiş bir anayasaya kavuşması isteniyorsa, şüphesiz Kürt meselesine öncelik verilmesi gerektiğini vurgulayarak başladı. Tarihsel veriler sorunu çözmek için bir başlangıç noktası olarak bir anayasal çerçevenin gerekliliğini vurgulamaktadır, zira Kürt sorununun ortaya çıkma ve ilerlemesinin nedeni bu düzlemde geliştiği için, çözümü de ancak bu düzlemde mümkün olabilecektir. Meseleye baktığımızda iki boyut ortaya çıkıyor: silahsızlanma ve anayasal-yasal talepler. Bu sunum ikinci maddeye odaklanmaktadır. Bununla birlikte, çözüme dayalı bir yaklaşım bu hususları aynı anda ele alacaktır.

Sözlerine devam eden Coşkun, Kürt meselesinin etno-politik bir mesele olduğunu (yani etnik ve siyasi kökleri olduğunu) ve dünya çapında bu tür konulardaki taleplerin benzer olduğunu belirtti: güç paylaşımı, azınlık haklarının tanınması, özerklik, federasyon, kaynakların paylaşımı, vb. Muhtemel bir anayasa yapım sürecinde anayasal öncelikler üç başlık altında toplanabilir: anayasada anadilin tanınması, vatandaşlık ve idari yapı.

Dr Vahap Coşkun giving his presentation.

Dr Vahap Coşkun sunum yaparken.

tutions that state only the official language is valid (Article 42 of Turkish Republic's 1982 Constitution is an example of this); second, constitutions that do not include any prohibitive provision regarding language of education, while the absence of constitutional limitations provides legal freedoms under this liberal approach, it can also mean the lack of a legal shield if it is to be abolished; third, constitutions that guarantee the right to provide education in languages other than the official language.

There are alternative options for the Turkish state in overturning its prohibitive stance: on one hand, he pointed out, it can be left to legal regulations – the precedence of the 1924 & 1961 Constitutions stipulating that there may be no banning of educational activities. This point is expanded upon by a reference to the legal defence in Article 45, paragraph 5 of AK Party's 2007 Özbudun Draft (created by a six-person committee headed by Professor Ergun Özbudun) which, similarly, states the right to education in a language other than Turkish/official language can be settled by legal arrangements. On the other hand, a second option is the recognition of this right in the constitution. This can be done in two ways: one is for the concerned article to specify that education can be provided in languages other than the official language – this would distinguish the official language as a right and a duty while, alongside it, education can be delivered in different languages other than the official language. The second way is to explicitly make the right to education in the mother tongue regulated as a standalone article.

Citizenship

Coşkun moved onto the second section and explored the constitution-making process in relation to citizenship. He emphasises the foundational nature of citizenship, describing it as a “political asset” at the centre of all existential discussions. Such discussions revolve around the meaning and scope of one's membership in society. In relation to the historical context of constitution-building, the concept of citizenship has historically undergone dramatic changes in Turkey– like many places around the world. Most prominent in this case, during the reform era or Tanzimat

Anadilin Tanınması

Anadilde eğitim hakkı başta olmak üzere anadil, Kürt sorunu içinde öncelikli odak noktalarından biridir. Sorunlardan biri, böyle bir talebin resmi dil olgusu ile çeliştiğine inanılmasıdır, fakat esasen anadil ile resmi dil arasında herhangi bir çelişki yoktur. Birini diğerine tercih etmek ve dolayısıyla ortak kimliği baltalamak söz konusu değildir; aksine kişilere kendini birden fazla şekilde ifade etme fırsatı sunar. Coşkun, birçok ülkenin (Arjantin, Kolombiya, Belçika, Estonya, Filipinler, Malezya ve Slovakya gibi) anayasalarının resmi diller konusunda dinamik bir yaklaşıma sahip olduğunu ve anadillerin kamusal alanda resmi dille, eğitim aracılığıyla veya başka biçimde, bir arada bulunduğunu belirtti. Bu kapsamda üç tür düzenleme mevcuttur: Birincisi, yalnızca resmi dilin geçerli olduğunu belirten anayasalar (1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 42. maddesi buna bir örnektir); ikincisi, eğitim diliyle ilgili herhangi bir yasaklayıcı hüküm içermeyen anayasalar, ki bu liberal yaklaşımda anayasal sınırlamaların olmaması yasal özgürlükler sağlarken, dilin yasaklanması durumunda yasal bir kalkanın olmaması anlamına da gelebilir; üçüncüsü, resmi dil dışındaki dillerde eğitim verme hakkını güvence altına alan anayasalar.

Türkiye devletinin önünde, yasaklayıcı tavrını tersine çevirmek için çeşitli seçenekler var. Vahap Coşkun bir yandan, meselenin yasal düzenlemelere bırakılabileceğine işaret etti; buna örnek olarak eğitim faaliyetlerinin yasaklanamayacağını öngören 1924 ve 1961 Anayasaları gösterilebilir. Bu nokta, AK Parti'nin 2007 tarihli (Prof. Dr. Ergun Özbudun başkanlığındaki altı kişilik bir komisyon tarafından hazırlanan) Özbudun Anayasa Taslağı'nın 45. maddesinin 5. paragrafındaki yasal savunmaya atıfta bulunularak genişletilebilir. Buna göre, Türkçe/resmi dil dışında bir dilde eğitim hakkı, yasal düzenlemelerle çözülebilir. İkinci seçenek ise bu hakkın anayasada tanınmasıdır. Bu ise iki şekilde yapılabilir: Birincisi ilgili maddede resmi dil dışındaki dillerde eğitim verilebileceğinin belirtilmesidir; bu, resmi dilin bir hak ve görev olarak tanımlanmasını sağlayacak, bunun yanı sıra resmi dilden başka dillerde de eğitim verilebilecektir. İkinci yol ise anadilde eğitim hakkının ayrı bir madde olarak açıkça düzenlenmesidir.

Dr Vahap Coşkun giving his presentation.

Dr Vahap Coşkun sunum yaparken.

Period under the Ottoman empire, beginning in the 1830s which saw the formulation of an understanding of citizenship that could group several religious and ethnic peoples under the same roof. And in 1876, the first constitution during this era, citizenship was defined based on “Ottoman” identity.

In contrast, the 1921 Constitution, under the newly formed nation-state of Turkey, employed a neutral approach in designating its people. It classified the state as “Turkish” alongside the use of “nation” and “people” with no ethnic references – the language was sensitive and diligent, in part, due to the contribution of people from various groups in the independence struggle. However, this inclusive approach was side-lined in the updated 1924 Constitution as Article 88 made citizenship contingent on ethnic roots. This understanding was kept and reformatted into Article 54 of the 1961 Constitution and Article 66 in the 1982 and defined as: “Anyone who is bound to the Turkish state by citizenship is a Turk”. He contends that while other experts may argue that the 1924 Constitution is softer than ’61 and ’82, it does not matter as the underlying implication of all three is a blanket enforcement of “Turkishness”. Meaning other ethnic identities are inherently relegated to secondary statuses relative to Turks; and while republican discourse may claim that such use of

Vatandaşlık

Coşkun sunumunun ikinci kısmına geçerek vatandaşlık bağlamında anayasa yapım sürecini inceledi. Coşkun vatandaşlığın kurucu niteliğini, onu tüm varoluşsal tartışmaların merkezinde “siyasi bir varlık” olarak tanımlayarak vurguladı. Bu tür tartışmalar, kişinin toplumdaki mensubiyetinin anlamı ve kapsamı etrafında döner. Anayasa yapımının tarihsel bağlamına gelirse, yurttaşlık kavramı, dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de tarihsel olarak büyük değişikliklerden geçmiştir. Bu bağlamda en belirgin dönüşüm, 1830’larda başlayan, birçok dini ve etnik grubu aynı çatı altında toplayan bir vatandaşlık anlayışının formüle edildiği Osmanlı’nın Tanzimat Dönemi olmuştur. Bu dönemin ilk anayasası olan 1876 tarihli Kanun-i Esasi’de vatandaşlık, “Osmanlı” kimliği üzerinden tanımlandı.

Buna karşılık, 1921 Anayasası, yeni kurulan Türkiye ulus devletinin halkını tanımlamada nötr bir yaklaşım benimsedi. Devleti “Türk” olarak tanımlarken, “millet” ve “halk” sözcüklerini etnik referanslar olmaksızın kullandı; kullanılan dil, çeşitli toplumsal gruplardan insanların bağımsızlık mücadelesine katkıda bulunmasından dolayı hassas ve özenliydi. Ancak bu kapsayıcı yaklaşım, yeni 1924 Anayasası’nda 88. Madde vatandaşlığı etnik kökenlere bağlı kıldığı için bir kenara bırakılmış oldu. Bu anlayış korunarak 1961 Anayasası’nın 54. maddesine ve 1982’de 66. maddesine dönüştürüldü ve şu şekilde tanımlandı: “Türk devletine vatandaşlık ile bağlı olan herkes Türk’tür”. Coşkun, diğer uzmanlar 1924 Anayasası’nın ’61 ve ’82’den daha yumuşak olduğunu öne sürse de, üçünün de altında yatan amacın “Türklüğün” toptan dayatılması olması sebebiyle bu kıyasın bir anlamı olmadığını öne sürüyor. Yani diğer etnik kimlikler en baştan Türklüğe göre ikincil statüde tanımlanmıştır; ve Cumhuriyet’in söylemi, “Türk” sözcüğün, bu şekilde kullanılmasının etnik bir kimliği kast etmediğini öne sürse de bu iddia, yani “Türklüğün” genel bir üst kimlik olarak işlev gördüğü iddiası, somut ve tarihsel tecrübelerle örtüşmemektedir. Coşkun, kurucu kadroların açıklamalarına ve bu sözcüklerin yönetmeliklerde ve mahkeme kararlarında kurumsal kullanımına işaret etti; bu bağlamda özerk bir etnisiteye, özellikle de on yıllardır bununla mücadele eden Kürtler gibi diğer gruplara dayatma olarak kullanılan bir etnisiteye işaret edildiği görülmekte. Bununla birlikte, yurttaşlığa yönelik bu yaklaşım yekpare bir kimlik yaratmakta ba-

the words “Turk” or “Turkish” is not implying an ethnic identity, the function of “Turkishness” as a general, super-identity does not correspond to what is true, practically and historically, within the Republic. He pointed to the remarks of the founders and institutional usage of the words within regulations and court decisions where it has been used with reference to an autonomous ethnicity, especially as an imposing one on others, like the Kurds who have been fighting this for decades. However, this ostensible approach to citizenship did not create a monolithic identity, but – against the backdrop of a rise in libertarian movements – caused an opposition in the 1990s, which has persisted to today and stressing the importance for a redefinition of citizenship.

Regarding the governance of citizenship within the Turkish constitution, first, Coşkun highlighted that constitutional studies on the definition of citizenship within the Turkish constitution can be placed under four proposals: definitions based on “Turkish/Turkishness”; citizenship definitions based on the expression “citizenship of the Republic of Turkey”, definitions of citizenship in which the phrases “Turkish” and “citizens of the Republic of Turkey” are used together, or definitions of citizenship that do not refer to any identity. Additionally, referencing Article 35 of the Özbudun Draft which set out three options regarding the formulation of citizenship: “Everyone who is bound to the state by citizenship is a citizen of the Republic of Turkey”, “Everyone who is bound to the Republic of Turkey by citizenship is called Turkish, regardless of religion or race”, and “Citizenship is a fundamental right. Everyone who gains this status in accordance with the principles stipulated by the law is a citizen of the Republic of Turkey.” However, Coşkun argued, the draft prioritised the second option out of the three. Saying the first proposal was conservative, while the second is a reiteration as presented in the 1961 and 1982 Constitutions, respectively. He draws back to Özbudun’s drafting process where he proposed the third proposal and was told that it would be presented to the public and parliament, but this did not happen. Nonetheless, highlighting the support he received from the then Prime Minister Erdogan, he argued that had the momentum of that time been utilised, Turkey would not be in this position.

şarılı olmadı; özgürlükçü hareketlerin yükselişe geçmesiyle 1990’larda günümüze kadar devam eden ve yurttaşlığın yeniden tanımlanmasının önemini vurgulayan bir muhalefeti beraberinde getirdi.

Coşkun, Türk anayasasında vatandaşlığın yönetişimine ilişkin olarak, öncelikle Türk anayasasında vatandaşlığın tanımına ilişkin anayasal çalışmaların dört öneri altında toplanabileceğinin altını çizdi: “Türk/Türklük” temelli tanımlar; “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı” ifadesine dayalı vatandaşlık tanımları, “Türk” ve “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı” ibarelerinin birlikte kullanıldığı vatandaşlık tanımları ve herhangi bir kimliğe atıfta bulunmayan vatandaşlık tanımları. Ayrıca, Özbudun Taslağı’nın vatandaşlığın tanımlanmasına ilişkin üç seçeneğin yer aldığı 35. maddesine atıfta bulunuldu: “Devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır”, “Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkese din ve ırk gözetmeksizin Türk denir” ve “Vatandaşlık temel bir haktır. Kanunun öngördüğü esaslara göre bu statüyü kazanan herkes Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır.” Ancak Coşkun, taslağın üç seçenek arasında ikinci seçeneğe öncelik verdiğini savundu. İlk teklifin muhafazakâr olduğunu, ikincinin ise sırasıyla 1961 ve 1982 Anayasalarındaki formülasyonun bir nevi tekrarı olduğunu ifade etti. Anayasa taslağı hazırlama sürecinde Özbudun üçüncü seçeneği ortaya koyduğunda kendisine bunun kamuoyuna ve meclise sunulacağını söylendiğini, ancak

Participants during the discussion.

Tartışma esnasında katılımcılar.

Moving on to constitutions around the world, Coşkun referenced Levent Korkut's assessment of the constitutions of a hundred countries, which distilled the governance of citizenship into five categories:

1. Countries that do not define citizenship by ethnicity, but which allow citizenship to be constructed indirectly on the basis of ethnicity in the preamble or in other articles of the constitution. (Bahrain, Saudi Arabia, Egypt, Qatar, and Libya)
2. Countries that define citizenship by ethnicity (Estonia and Turkey)
3. Countries that do not define citizenship but speak of the citizen in ethnic terms. (Germany, Poland)
4. Countries that define citizenship but do not associate it with ethnic identity. (Slovakia: "Anyone who is bound to the Republic of Slovakia by citizenship bond is a citizen of Slovakia").
5. Countries that do not include the definition of citizenship or an ethnicity directly or indirectly, but only regulate the general technical principles on how to gain and lose citizenship: ('Citizens are born equal')

Out of the hundred constitutions examined, only fourteen referenced ethnic identity. Additionally, in most cases, citizenship is not defined at all. The citizenship is considered only as a legal matter.

Nonetheless, if Turkey is to produce a new constitution or comprehensively amend the 1982 version with a focus on citizenship, it needs to contribute to a peaceful social order. The reason being that Article 66 of the current Constitution says 'Everybody who is bound to the Turkish state is a Turk;' this definition has two problems: first, the state is not Turkish, it is of the Republic; and second, 'Turk' is not neutral language, it is exclusionary because it is an ethnic identity and it is used to conflate the state and the identity in order to impose a blanket identity that eliminates the diversity of the Republic. So, in the response to this, the concept of 'Constitutional Citizenship' offers solutions in two ways: one, definition of citizenship beyond ethnic, religious, and cultural implications which embraces the pluralistic structure of society; and two, under this method it prevents the pursuit of assimilating differences, instead functions as a legal protection.

bunun gerçekleşmediğini belirtti. Ancak Özbudun'un dönemin Başbakanı Erdoğan'dan aldığı desteğin altını çizerek, o dönemin ivmesi kullanılsaydı Türkiye'nin şu anki hâlde olmayacağını savundu.

Dünya anayasalarına geçen Coşkun, Levent'i Korkut'un yurttaşlık yönetimini beş kategoriye ayıran yüz ülke anayasasına ilişkin değerlendirmesini referans gösterdi:

1. Vatandaşlığı etnik kökene göre tanımlamayan, ancak anayasanın girişinde veya diğer maddelerinde vatandaşlığın dolaylı olarak etnisite temelinde inşa edilmesine izin veren ülkeler. (Bahreyn, Suudi Arabistan, Mısır, Katar ve Libya)
2. Vatandaşlığı etnik kökene göre tanımlayan ülkeler (Estonya ve Türkiye)
3. Vatandaşlığı tanımlamayan ama vatandaştan etnik terimlerle bahseden ülkeler. (Almanya, Polonya)
4. Vatandaşlığı tanımlayan ancak bunu etnik kimlikle ilişkilendirmeyen ülkeler. (Slovakya: "Slovakya Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Slovakya vatandaşıdır").
5. Doğrudan veya dolaylı olarak vatandaşlık veya etnisite tanımına yer vermeyen, sadece vatandaşlığın nasıl kazanılacağı ve kaybedileceğine ilişkin genel teknik ilkeleri düzenleyen ülkeler: ('Vatandaşlar eşit doğarlar')

Participants during the discussion.

Tartışma esnasında katılımcılar.

Administrative Structure

Finally, regarding Turkey's administrative structure, the 1921 Constitution which was in effect for a short period of time has dedicated explicit support to local government: allocating 12 of its 23 Articles to local governments. However, this structure based on local authorisation was not implemented. The following constitution, the first in the republican era, was constructed in 1924 on the opposite mentality with centralism at its core. This core principle was then extended to the 1961 and 1982 Constitutions. The issue with centralism, Coşkun argued, is the inability to pinpoint problems, it is contradictory to democratic administration as it increases the distance between decision-making and implementation and fails to consider the requirements of local services. Consequently, this has caused the search of a decentralised structure to gain momentum in Turkey, for example most constitutional proposals since the 1990s have included articles on decentralism.

Relatedly, he pointed out, the five political parties that have groups in the National Assembly are also not satisfied with current centralist structure. Their respective programs propose a reorganisation of the relationship between the central government and local governments. For example, AK Party claims there should be a deepening of democracy with a structure established in accordance with the European Charter of Local Self-Government; the CHP program focuses on the adoption of pluralism and participatory approach to administration providing local admins with more freedom to be more effective; HDP supports democratic autonomy; MHP says citizens should take part in administrative processes, on the other hand, the Good Party proposes that local governments should be subjected to new regulations by the introduction of a framework law. There is broad dissatisfaction with the current system under the 1982 Constitution. Given the consensus among political actors on the establishment of decentralisation, if the constitution is to be amended, Turkey's administrative system also needs to be restructured. Turkey can only adapt to political and economic conditions if it passes some of the authority to local governments.

Two proposals can be made for this: first, democratic discussion on local government open to the public. (And within this discussion there

İncelenen yüz anayasadan sadece on dördü etnik kimliğe atıfta bulunmuştur. Ek olarak, çoğu durumda vatandaşlık hiç tanımlanmamıştır. Vatandaşlık sadece hukuki bir mesele olarak kabul edilir.

Bununla birlikte Türkiye, vatandaşlık odaklı yeni bir anayasa yapacaksa veya 1982 anayasasını kapsamlı bir şekilde değiştirecekse, yeni anayasa barışçıl bir toplumsal düzene katkıda bulunmalıdır. Mevcut Anayasanın 66. maddesinde 'Türk devletine bağlı herkes Türk'tür' ifadesinin iki sorunu mevcuttur: birincisi, devlet Türk devleti değil, Türkiye Cumhuriyeti'dir; ikincisi, 'Türk' tarafsız bir tanım değildir, etnik bir kimlik olduğu için dışlayıcıdır ve Cumhuriyet'in çeşitliliğini ortadan kaldıran kapsamlı bir kimlik dayatmak için devlet ile kimliği birleştirmek amacıyla kullanılır. Buna cevaben 'Anayasal Vatandaşlık' kavramı iki şekilde çözüm sunmaktadır: Birincisi, vatandaşlığın etnik, dini ve kültürel parametrelerin ötesinde, toplumun çoğulcu yapısını kucaklayan biçimde tanımlanması; ve ikincisi, bu yöntemde farklılıkların ortadan kaldırılması çabası yerine hukuki bir koruma işlevi görmektedir.

İdari Yapı

Son olarak, Türkiye'nin idari yapısıyla ilgili olarak, kısa bir süre yürürlükte kalan 1921 Anayasası, yerel yönetimlere açık bir destek vermiş ve 23 maddesinin 12'sini yerel yönetimlere ayırmıştır. Ancak yerel yetkilendirmeye dayalı bu yapı uygulanmadı. Cumhuriyet döneminin ilk anayasası olan bir sonraki anayasa, 1924 yılında merkezîyetçilik temelli, öncekiyle zıt bir anlayış üzerine inşa edilmiştir. Bu temel ilke daha sonra 1961 ve 1982 Anayasalarına genişletildi. Coşkun'a göre merkezîyetçiliğin sorunu, sorunların tespit edilememesidir; karar verme ile uygulama arasındaki mesafeyi artırdığı ve yerel hizmetlerin gereklerini dikkate almadığı için demokratik yönetime aykırıdır. Sonuç olarak, bu durum Türkiye'de ademi merkezîyetçi bir yapı arayışının hız kazanmasına neden olmuştur, örneğin 1990'lardan bu yana anayasa tekliflerinin çoğu ademi merkezîyetçilik üzerine maddeler içermektedir.

Bununla bağlantılı olarak Coşkun, TBMM'de grubu bulunan 5 siyasi partinin de mevcut merkezîyetçi yapıdan memnun olmadığına dikkat çekti. Partilerin programları, merkezi hükümet ile yerel yönetimler arasındaki

are two issues that need clarification, first being the matter of scale – will the main local unit from the centre be provincial or regional? And the second question, what authority will be handed to the local level – authoritative, economic, etc.) Secondly, like Article 1 of the French Constitution, decentralisation can be made a constitutional principle which would strengthen local governments administratively and politically while consolidating democracy and offering resolution for the Kurdish issue. However, an administrative overhaul is difficult to enact because centralism is ingrained in Turkey's memory and decentralisation has been overwhelmingly associated with the Kurdish people. Therefore, to eliminate suspicions and reduce reaction that this is wholly a Kurdish desire, this systemic overhaul needs to take place in the public sphere so that the feelings of those other than the Kurds are considered. In this case, the European Charter of Local Self-Government can be used as a framework. Additionally, during the constitution-making process it would be beneficial to include provisions that spread the delegation of power to local governments. If challenges arise, then efforts should be shifted to secure regulation that would secure even a fraction of the objective as this would provide potential for stronger local government reform, while offering short-and-medium term relief.

Dr Vahap Coşkun during the presentation.

Dr Vahap Coşkun sunumu esnasında.

ilişkinin yeniden düzenlenmesini önermektedir. Örneğin AK Parti, Avrupa Yerel Yönetimler Özyönetim Şartı'na göre oluşturulan bir yapı ile demokrasinin derinleştirilmesi gerektiğini iddia ediyor; CHP programı, yerel yöneticilere daha etkin olabilmeleri için daha fazla özgürlük sağlayan çoğulculuk ve katılımcı yönetim anlayışının benimsenmesine odaklanıyor; HDP demokratik özerkliği destekliyor; MHP vatandaşların idari süreçlerde yer alması gerektiğini söylerken, İYİ Parti yerel yönetimlerin çerçeve kanunla yeni düzenlemelere tabi tutulmasını öneriyor. 1982 Anayasası'na göre şekillenen mevcut sisteme dair geniş bir memnuniyetsizlik var. Siyasi aktörler arasında ademi merkeziyetçiliğin tesis edilmesi konusunda mevcut olan fikir birliği göz önüne alındığında, eğer anayasa değiştirilecekse, Türkiye'nin idari sisteminin de yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Türkiye siyasi ve ekonomik koşullara ancak yetkilerin bir kısmını yerel yönetimlere devredilirse uyum sağlayabilir.

Bunun için iki öneride bulunulabilir: Birincisi, yerel yönetimlerin halka açık ve demokratik bir biçimde tartışılması. (Bu tartışmada açıklığa kavuşturulması gereken iki konu var, birincisi ölçek meselesi: yerel birim il mi yoksa bölge mi olacak? İkinci konu ise yerel düzeye hangi yetkilerin verileceği: idari, ekonomik vb.) İkincisi, ademi merkeziyetçilik Fransız Anayasası'nın 1. Maddesinde olduğu gibi yerel yönetimleri idari ve siyasi yönden güçlendirecek, demokrasiyi pekiştirecek ve Kürt sorununa çözüm getirecek bir anayasal ilke haline getirilebilir. Ancak, idari bir revizyonu yasalaştırmak zordur çünkü merkeziyetçilik Türkiye'nin hafızasına yerleşmiştir ve ademi merkeziyetçilik çoğunlukla Kürt halkıyla ilişkilendirilmiştir. Bu nedenle, bunun tamamen bir Kürt talebi olduğu yönündeki şüpheleri ortadan kaldırmak ve tepkileri azaltmak için, bu sistemsel revizyonun kamusal alanda gerçekleşmesi ve Kürtler dışındakilerin de duygularının dikkate alınması gerekiyor. Bu durumda, Avrupa Yerel Özyönetim Şartı bir çerçeve olarak kullanılabilir. Ayrıca, anayasa yapım sürecinde yerel yönetimlere yetki devrini yaygınlaştıran hükümlere yer verilmesi yararlı olacaktır. Zorluklar ortaya çıkarsa, çabalar, hedefin bir kısmını bile güvence altına alacak düzenlemeyi sağlamaya kaydırılmalıdır; zira bu, kısa ve orta vadeli rahatlama sunarken daha güçlü yerel yönetim reformuna yönelik bir potansiyel de hazırlayacaktır.

Conclusion

To summarise, Coşkun stressed that there is no room to resolve the Kurdish issue with administrative solutions or under the current constitutional order, there should be 'smart' politics; 'smart politics' should consider Kurdish peoples' demands and act in line with them. Kurds have the willpower to lead their lives in Turkey, but the nature of coexistence must be fair, just, and equal. The presentation explored three main elements that need to be addressed: cultural rights (education in mother tongue), inclusive redefinition of political identity (constitutional citizenship), and reorganisation of the power structure within a decentralised manner (administrative structure). Naturally, this does not mean the Kurdish issue is limited to these three areas. Regarding the constitution-making, and as Levant highlights, writing one and implementing one is something, so constitutional change by itself will not provide absolute resolution. Therefore, this gives responsibility to civilian and political actors, they will need to take in the demands and requests of Kurdish people, continuously make technical preparations, and to resolve various social issues, liberal texts need to be prepared. Such efforts will be time consuming, so we should be creative and open to compromise; should avoid absolute terms; and meet a co-operative point. Simultaneously, actors should consider the multi-faceted mode of work to be carried out on society that focuses on the diversity while constructing a new democratic identity for Turkey; one that accepts the pluralism instead of the exclusionary version that has persisted. For this to take place, civil and political actors must be diligent and patient in efforts that challenge existing social and historical factors that underline everything.

Questions and Answers

How do we ensure the process of democratisation will include other ethnic groups, such as the non-Muslims groups?

Non-Muslims' experiences of discrimination and anti-democratic practices should not be restricted to one group of people. Even if some other groups believe it will not affect them, it will victimise them at some stage. The Kurdish issue is interlinked with the democratisation issue and Turkey cannot resolve the democratisation issue without resolving the Kurdish issue. Democ-

Sonuç

Özetlemek gerekirse Coşkun, Kürt sorununun idari çözümlerle veya mevcut anayasal düzenle çözülemeyeceğini, 'akıllı' siyasetin olması gerektiğini vurguladı. 'Akıllı siyaset' Kürt halkının taleplerini dikkate almalı ve bu talepler doğrultusunda hareket etmelidir. Kürtler Türkiye'de yaşamlarını sürdürecektir iradeye sahipler ama bir arada yaşamının doğası adaletli ve eşit olmalıdır. Sunum, ele alınması gereken üç ana unsuru inceledi: kültürel haklar (anadilde eğitim), siyasi kimliğin kapsamlı bir şekilde yeniden tanımlanması (anayasal vatandaşlık) ve ademi merkezîyetçi bir tarzda güç yapısının yeniden düzenlenmesi (idari yapı). Fakat elbette bu, Kürt meselesinin bu üç alanla sınırlı olduğu anlamına gelmiyor. Levant'ın vurguladığı gibi, anayasa yapımına gelince, bir anayasa hazırlamak ayrı, o anayasayı uygulamak ayrı şeylerdir, bu nedenle anayasa değişikliği tek başına mutlak çözüm sağlamayacaktır. Dolayısıyla bu, sivil ve siyasi aktörlere sorumluluk yüklüyor, Kürt halkının talep ve isteklerini kayda almak, sürekli teknik hazırlık yapmak ve çeşitli toplumsal sorunları çözmek için özgürlükçü metinler hazırlamak durumunda kalacaklar. Bu tür çabalar zaman alıcı olacaktır, bu nedenle yaratıcı ve uzlaşmaya açık olmalıyız; mutlak ifadelerden kaçınmalı ve iş birliği yapılabilecek noktalar bulmalıyız. Aynı zamanda aktörler, Türkiye için yeni bir demokratik kimlik inşa ederken, toplum üzerinde çok yönlü ve çeşitliliği merkeze alan çalışmalar yürütmeye dikkate etmeli; devam eden dışlayıcı versiyon yerine çoğulculuğu kabul eden bir kimlik esas alınmalıdır. Bunun gerçekleşmesi için sivil ve siyasi aktörlerin, her şeyin altında bulunan mevcut toplumsal ve tarihsel faktörlerle mücadelelerinde gayretli ve sabırlı olması gerekir.

Sorular ve Cevaplar

Demokratikleşme sürecinin gayrimüslimler gibi diğer etnik grupları da içermesini nasıl sağlayabiliriz?

Gayrimüslimlerin ayrımcılık ve anti-demokratik uygulama deneyimleri bir grup insanla sınırlandırılmamalıdır. Diğer bazı gruplar bu uygulamaların kendilerini etkilemeyeceğine inansalar da bir aşamada onları mağdur edecektir. Kürt sorunu demokratikleşme meselesiyle iç içedir ve Türkiye Kürt sorununu çözmeden demokratikleşme meselesini çö-

ratification is not only about recognition of Kurdish right and privileges, but also about recognition of other groups. In this sense, we must make significant progress for democratisation, so all sectors of society are included.

Should the transfer of authority to local governments be administrative-only or political too?

The concept of administrative custody affects everybody, thus, if its current state is changed, it feels as though it has divided the country. There are two suggestions for handling this: one, political parties should collectively present what they believe this custody means and how it should be transformed so they can establish clarity; second, this process should be undertaken at a provincial level because if a regional method is undertaken it may lead to social resistance that arises with it becoming seen as a prioritisation for the Kurdish issue.

Would adopting a shared tone to strengthening local administrations and regional structures will trigger a negative reaction?

Some people will certainly argue that this requires a political tone, but there should be a focus on development and the economy when addressing the whole of Turkish society and with regards to Kurds, it may be useful to concentrate on an autonomous model in which they can govern themselves. In other words, one needs to adopt a discourse that embraces everyone and consider political sensitivities. The provincial model would bring this consensus. Moreover, the sociology of all political parties must be considered, and all the actors involved should be in proximity in this political transformation and social and democratic debate.

The changes proposed are very ambitious. For such changes, especially the change of the definition of citizenship, there is no need for the support of most political parties, there is also a need the support of most of the population. Is the Turkish population ready and willing for such changes, especially considering the current domestic and global dynamics?

These changes are not overly ambitious. Although there is a need to have the consensus of the majority, there is not a strong opposition that is against any changes. These issues can be discussed very comfortably

zemez. Demokratikleşme sadece Kürt hak ve imtiyazlarının tanınması değil, diğer grupların da tanınmasıdır. Bu anlamda demokratikleşme için önemli mesafe kat etmemiz gerekiyor ki toplumun tüm kesimleri bu sürece dahil olsun.

Yerel yönetimlere yetki devri sadece idari mi olmalı yoksa siyasi de mi olmalı?

İdari vesayet kavramı herkesi etkiliyor, bu haliyle mevcut durum değişirse sanki ülke bölünürmüş gibi bir algı oluşuyor. Bunu ele almak için iki öneri var: Birincisi, siyasi partiler bir netlik oluşturmak için toplu olarak bu vesayetin ne anlama geldiğine inandıklarını ve nasıl dönüştürülmesi gerektiğini anlatmalı; ikincisi, bu süreç il düzeyinde yürütülmelidir çünkü bölgesel bir yönetime geçilirse bu, Kürt meselesinin bir öncelik olarak görüldüğünün düşünülmesine ve buna bağlı toplumsal direnişe yol açabilir.

Yerel yönetimlerin ve bölgesel yapıların güçlendirilmesi konusunda ortak bir tavır benimsenmesi olumsuz bir tepkiyi tetikler mi?

Birileri mutlaka bunun politik bir üslup gerektirdiğini söyleyecektir ama Türkiye toplumunun tamamına hitap ederken kalkınma ve ekonomiye odaklanmak gerekecektir; Kürtler söz konusu olduğunda kendilerini yöne-

Participant during the Q&A.

Sorular ve cevaplar esnasında katılımcılar.

and can be accepted very easily with an appropriate tone and an appropriate preparatory period if we have an environment at hand that is conducive to that. The Turkish population must take responsibility for establishing the mechanisms to achieve these changes.

Would a large Arabic population pose a challenge to changing the Constitution regarding the right to education in a mother tongue, in other words would they be part of a political consensus?

The mother tongue is one of the most controversial issues in Turkey. There have been two surveys which suggest that most of the population do not oppose the instruction in the mother tongue. The issue of education being delivered in one's mother tongue is not limited to the Kurds but is important to many sections of Turkish society, including Arabs. In response to the second question on the political consensus, the refugee crisis is one of the most important political debates now and there will be heated discussion on that, but the refugee crisis will be addressed from the perspective of the mother tongue. The problem is whether or not they are returning back to their country.

Would changes to the Constitution on the issues of mother tongue and the citizenship and administrative structures will be accepted by Turkish people?

This was trialled during the solution process, just like the Wise People Committee tried to do. It is a reality of this country, it was one of the biggest hurdles ahead of democracy. It is the very reason why this country gets farther away from democracy.

What is the dilemma on the issue of arms?

Some believe that rather than a new constitution, there should be a facilitative name for the process such as 'democratisation programme,' 'democratisation movement', etc. Such preference will bring the debate to that dilemma. The discussion about Constitution and disarmament may go together. Arms must be put aside so that there is a clear path for discussing the democratisation process. Even the topics that receive reac-

tebilecekleri özerk bir model üzerinde yoğunlaşmak faydalı olabilir. Yani herkesi kucaklayan, siyasi hassasiyetleri gözetken bir söylem benimsemek gerekiyor. İl modeli bu mutabakatı getirecektir. Ayrıca, tüm siyasi partilerin sosyolojisi dikkate alınmalı ve bu siyasi dönüşümde, toplumsal ve demokratik tartışmada ilgili tüm aktörler belli bir yakınlık içinde olmalıdır.

Önerilen değişiklikler çok iddialı. Bu tür değişiklikler için, özellikle vatandaşlık tanımının değiştirilmesi için, çoğu siyasi partinin desteğine gerek yoktur, ama nüfusun çoğunluğunun desteğine de ihtiyaç vardır. Özellikle mevcut yerel ve küresel dinamikler göz önüne alındığında, Türk nüfusu bu tür değişikliklere hazır ve istekli mi?

Bu değişiklikler aşırı iddialı değil. Çoğunluğun mutabakatına ihtiyaç duyulsa da, herhangi bir değişikliğe karşı güçlü bir muhalefet yok. Bu konular çok rahat tartışılabilir ve uygun bir üslupla, uygun bir hazırlık süreciyle, eğer buna elverişli bir ortam varsa, çok kolay kabul edilebilir. Türkiye halkı, bu değişimleri sağlayacak mekanizmaların oluşturulması sorumluluğunu üstlenmelidir.

Büyük bir Arap nüfusu, anadilde eğitim hakkıyla ilgili Anayasa'nın değiştirilmesine karşı bir engel mi, yani siyasi bir mutabakatın parçası mı olacak?

Anadil, Türkiye'de en çok tartışılan konulardan biridir. Nüfusun çoğunun anadilde eğitime karşı çıkmadığını gösteren iki araştırma yapılmıştır. Anadilde eğitim konusu sadece Kürtler için değil, Araplar da dahil olmak üzere Türk toplumunun birçok kesimi için önemlidir. Siyasi uzlaşısı konusundaki ikinci soruya cevaben, mülteci krizi şu anda en önemli siyasi tartışmalardan biri ve bu konuda hararetli tartışmalar olacak, ancak mülteci krizi anadil perspektifinden ele alınmayacak. Asıl mesele mültecilerin ülkelerine geri dönüp dönmeyecekleridir.

Anadil, vatandaşlık ve idari yapılar konularında Anayasa'da yapılacak değişiklikler Türkiye halkı tarafından kabul edilecek mi?

Akil İnsanlar Heyeti'nin yapmaya çalıştığı gibi bu da çözüm sürecinde denendi. Bu ülkenin bir gerçeği, demokrasinin önündeki en büyük engellerden biriydi. Ülkenin demokrasiden uzaklaşmasının nedeni de budur.

Participant
during the
Q&A.

Sorular ve
cevaplar
esnasında
katılımcılar.

tion these days would be easily discussed in more depth if arms were put aside and political actors should take this responsibility. It is not about making a new Constitution; they should make sure these arms no longer are on our agenda, so that the social pressure is released. Arms do not help Turks and Kurds, it makes the issues more complicated – its costly for everyone, especially for Kurdish people. The whole of society, but starting with Kurds, should present a strong position against arms.

400+ NGOs made a statement calling for the end for armed conflict but the political party in power does not want this to be a part of their agenda; they are saying that the state should put arms aside. It has not helped for 40 years and will not help in the future.

DISCUSSION SESSIONS

The Role of Constitution Making in Peace Process

Participants discussed that certain regulations were introduced between 2000 and 2013 to address the Kurdish Question but some of these regulations were not implemented in practice because parties held different agendas thus the opportunity to resolve many issues was

Silahlar konusundaki ikilem nedir?

Kimileri, yeni bir anayasa yerine sürece 'demokratikleşme programı', 'demokratikleşme hareketi' gibi kolaylaştırıcı bir ad verilmesi gerektiğine inanıyor. Böyle bir tercih, tartışmayı bu ikileme getirir. Anayasa ve silahsızlanma hakkındaki tartışmalar birlikte yürütülebilir. Demokratikleşme sürecini tartışmak için net bir yol olması adına silahlar bir kenara bırakılmalıdır. Bugünlerde tepki çeken konular bile silahlar bir kenara bırakılsa ve siyasi aktörler bu sorumluluğu üstlense daha derinlemesine tartışılabilir. Mesele yeni bir Anayasa yapmak değil; bu silahların artık gündemimizden çıkmasını sağlamalıdır ki bu konudaki toplumsal baskı ortadan kalksın. Silahlar Türklere ve Kürtlere yardımcı olmuyor, meseleleri daha da karmaşık hale getiriyor; herkes için, özellikle de Kürtler için bir maliyetleri var. Başta Kürtler olmak üzere toplumun tamamı silahlara karşı güçlü bir duruş sergilemelidir.

400'den fazla STK, silahlı çatışmaya son verilmesi çağrısında bulunan bir açıklama yaptı ancak iktidardaki siyasi parti bunu gündemine almak istemiyor; devlet silahları bir kenara bıraksın diyorlar. Silahlar 40 yıldır bir işe yaramadı, gelecekte de yaramayacak.

TARTIŞMA OTURUMU

Barış Sürecinde Anayasa Yapımının Rolü

2000-2013 yılları arasında Kürt sorununa yönelik bazı düzenlemelerin yapıldığı, ancak bu düzenlemelerin bir kısmının partilerin farklı gündemler oluşturması nedeniyle uygulamada hayata geçirilmediği ve bu nedenle birçok sorunu çözme fırsatının kaçırıldığı katılımcılar tarafından tartışıldı. AK Parti'nin 2007'de Anayasa'yı değiştirme girişimi samimiydi ama fikir rafa kaldırıldı. Mevcut ortamı yumuşatmak ve yeni anayasa hazırlıklarını tartışmaya başlamak için kısmi anayasa değişikliği gibi daha kolaylaştırıcı kavramlar bulmakta fayda var. Ayrıca çözüm sürecini başlatabilmek için gerçekçi bir yaklaşımın benimsenmesi ve farklı beklentilerin dikkate alınması gerekmektedir. Örneğin bir taraf, Kürtlerin haklarının tanınması için anayasa değişikliği talep ediliyorsa silahların

missed. The attempt by the AK Party to change the Constitution in 2007 was sincere but the idea has been put away. In order to soften the current climate and start discussing the preparation of a new constitution, it would be useful to find more facilitative concepts such as a partial constitutional amendment. Furthermore, a realistic approach needs to be adopted and different expectations should be considered to start a resolution process. For instance, one party may say the arms must be put down if constitutional changes to recognise the rights of Kurds are demanded. However, another party might say if they had not had the guns, the resolution process would not have started thus this could be a vicious circle.

The progressive discussion carried out from 2003 to 2010 was also referred to by one of the participants. It was explained that during this period the political dynamics were twofold: international and national. After 2016, the new governmental alliance constitutes the most important domestic dynamic and as for external dynamics, there is ongoing polarisation and a rising authoritarian streak against Western mentality. These two developments have been defining roles in all the incidents Turkey has experienced and it has brought us to a regressive position. This should not block a resolution and there are people within the ruling AK Party who want to contribute to a resolution. There is also a need to discuss with members of opposing political parties to persuade them to see the possibility of peace. There are people that are not content with the AK Party and also those outside it with no influence on the party's politics, but these people experienced introduced the original reforms.

Peacebuilding through Local Governance

The participants highlighted that the right to elect and to be elected is the basic principle of democracy. They referred to the negative impacts of government's appointments of administrators to the local municipalities (state appointed trustees) in Kurdish provinces and the importance of local governance in this context. It was discussed that replacing whole municipal assemblies in Kurdish provinces is in a way saying to Kurds that they do not know how to elect, and it is the denial of the right to elect their administrators. Article 127/4 of the Constitution was

Participants during the discussion session.

Tartışma oturumu esnasında katılımcılar.

bırakılması gerektiğini söyleyebilir. Ancak karşı taraf silahlar olmasaydı çözüm süreci başlamazdı diyebilir ve bu bir kısır döngüye dönüşebilir.

2003'ten 2010'a kadar yürütülen aşamalı tartışmaya katılımcılardan biri değindi. Bu dönemde siyasi dinamiklerin uluslararası ve ulusal olmak üzere iki yönlü olduğu açıklandı. 2016 sonrası yeni iktidar ittifakı en önemli iç dinamiği oluştururken, dış dinamiklerde ise Batı zihniyetine karşı kutuplaşma ve yükselen otoriter çizgi devam ediyor. Bu iki gelişme, Türkiye'nin yaşadığı tüm olaylarda belirleyici roller üstlendi ve bizi gerici bir konuma getirdi. Bunlar çözüme engel olmamalı; iktidardaki AK Parti içinde çözüme katkıda bulunmak isteyenler var. Sürece muhalif olan siyasi partilerin üyeleriyle onları barış olasılığını görmeye ikna etmek için görüşmeye de ihtiyaç var. AK Parti'den memnun olmayanlar da var, AK Parti dışından da parti siyasetine etki etmeyenler var ama bu kişiler ilk reformları gerçekleştirdi.

Yerel Yönetişim Yoluyla Barış İnşası

Katılımcılar seçme ve seçilme hakkının demokrasinin temel ilkesi olduğunu vurguladılar. Kürt illerinde hükümetin yerel belediyelere kayyum atamalarının olumsuz etkilerine ve bu bağlamda yerel yönetişimin öneme değindiler. Kürt illerinde belediye meclislerinin tamamının değiş-

given as an example, according to which the Minister of Interior may decide to prohibit the elected mayor temporarily if there is an investigation and prohibition against them. In this case someone from the city administration would be selected. Generally, it is the governor or deputy governor who are assigned to the post as trustees. This provision has been in place since 1982 but it has not been implemented in such a fierce manner as it was since 2016. This means that the Minister of Interior can prohibit the elected official. This is not temporary in practice, but has been ongoing since 2016. The question, therefore, should be how to formulate this Article in the Constitution and how to limit the misuse of power if a mayor is charged with a crime such as corruption or those related to terrorism. This should not be left in the hand of the Minister of Interior; it should be resolved by the judiciary speedily and fairly.

Various types of local governance models were recommended during the discussion such as provincial localisation, development agency-focused localisation based on seven regions of Turkey or granting different administrative position to certain provinces. Proceeding based on such models rather than based on certain terms and conditions would facilitate this process. It was noted that the local administration model proposed by the AK Party in 2004 was a good starting point and was one of the best instruments they introduced; unfortunately, it was re-

Participants during the discussion session.

Tartışma oturumu esnasında katılımcılar.

tirilmesinin Kürtlere seçmeyi bilmediklerini söylemek ve yöneticilerini seçme haklarını gasp etmek olduğu tartışıldı. Anayasa'nın 127/4 maddesi örnek olarak verildi; buna göre İçişleri Bakanı, seçilen belediye başkanı hakkında soruşturma ve yasaklama olması halinde geçici olarak görevden uzaklaştırma kararı alabilir. Bu durumda şehir yönetiminden birinin seçilmesi gerekir. Genellikle kayyum olarak göreve atananlar vali veya vali yardımcısıdır. Bu hüküm 1982'den beri var ama 2016'dan beri olduğu kadar sert bir şekilde uygulanmıyordu. Bu, İçişleri Bakanı'nın seçilmiş görevlileri görevden men edebileceği anlamına geliyor. Bu, uygulama geçici değil; 2016'dan beri devam ediyor. Bu nedenle soru, bu maddenin Anayasa'da nasıl formüle edileceği ve bir belediye başkanının yolsuzluk veya terörle ilgili bir suçla itham edilmesi durumunda yetkinin kötüye kullanılmasının nasıl sınırlandırılacağı olmalıdır. Bu mesele İçişleri Bakanı'na bırakılmamalı; yargı tarafından hızlı ve adil bir şekilde çözülmelidir.

Tartışma sırasında, il yerelleştirmesi, Türkiye'nin yedi bölgesini temel alan kalkınma ajansı odaklı yerelleştirme veya belirli illere farklı idari konum verilmesi gibi çeşitli yerel yönetim modelleri önerildi. Belirli şartlara göre değil, bu modellere göre hareket etmek bu süreci kolaylaştıracaktır. AK Parti'nin 2004 yılında önerdiği yerel yönetim modelinin iyi bir başlangıç noktası olduğu ve ortaya koydukları en iyi araçlardan biri olduğu kaydedildi; maalesef bu model AK Parti tarafından reddedildi. Diğer yerel yönetim örnekleri, il veya bölge meclislerinin kurulmasını içermektedir. Bu meclislerin sahip oldukları yetki, vergilendirmeyi belirlemelerini, işbirlikçi bir yaklaşım benimsemelerini, idarelerle ortak projeler geliştirmelerini ve kendilerini temsil eden bir bayrağa sahip olmalarını mümkün kılacaktır. Merkezi hükümet ile yerel meclisler arasında siyasi ve idari sınırlar çizilmeli, siyasi yetkiler yerel meclislere devredilmelidir. Kürt sorununa farklı bir yaklaşım benimsenmesinin önemi de tartışıldı. Toplumun ilerlemesi ve çözüm üretmesi için geçmişe ve Türk tarihini tanımlayan tartışmalı konulara dair tartışmalar yapılmalıdır.

Vatandaşlık ve Barış Yapımı

Katılımcılar 1924, 1961 ve 1982 Türkiye Anayasalarındaki vatandaşlık tanımlarını zaman içinde ilerleyen doğaları açısından karşılaştırmışlardır.

jected by AK Party. Other examples of local governance included the establishment of provincial or regional parliaments. The extent of power that these parliaments hold could allow them to determine taxation, adopt a co-operative approach and develop mutual projects with administrations or have a flag representing themselves. Political boundaries and administrative boundaries should be drawn between the central government and local parliaments, delegating political powers to local parliaments. It was also discussed that it is important to adopt a different approach to the Kurdish issue. There should be discussions about the past and about controversial issues that have defined Turkish history to allow society to move on and form a solution.

Citizenship and Peace-making

Participants compared the definition of citizenship under the 1924, 1961 and 1982 Constitution of Turkey in terms of their progressive nature. One of the participants argued that 1961 Constitution was more advanced in this regard, but another participant said 1924 Constitution was more lenient comparing to the 1961 and the 1982 Constitution. Although there were differences between them, the ideology and mentality behind all these constitutions was the same. The example in Switzerland where Swiss nationalism has emerged from constitutional citizenship was referred and it was emphasised that putting forward constitutional citizenship based on this model would have a neutralising effect.

Participants talked about the draft constitutions prepared in 2001 and 2007 in which it was proposed that everyone who feels close to the Republic may be regarded as a citizen. It also stated that the Turkish nation is composed of Turkish citizens and everyone who has the citizen connection is a Turkish citizen. It was emphasised that the word “Turkish” in the Constitution does not embrace everyone and there are various provisions under the current constitution which actually contain “Turkish” in ethnic terms such as Article 134 of the Constitution which is about Turkish language. It was discussed that being “Turkish” in the Constitution has two dimensions: ethnicity and rejection of other identities. In other words, everyone may benefit from the rights and privileges if they preserve their Turkish identity as the precondition to being a citizen.

Participants during the discussion session.

Tartışma oturumu esnasında katılımcılar.

Katılımcılardan biri 1961 Anayasası'nın bu konuda daha ileri düzeyde olduğunu savunurken, bir başka katılımcı 1924 Anayasası'nın 1961 ve 1982 Anayasası'na göre daha yumuşak olduğunu belirtmiştir. Aralarında farklılıklar olsa da bütün bu anayasaların ideolojisi ve zihniyeti aynıydı. İsviçre milliyetçiliğinin anayasal vatandaşlıktan çıktığı İsviçre örneğine değinilmiş ve bu model üzerinden anayasal vatandaşlığın öne sürülmesinin nötralize edici bir etkiye sahip olacağı vurgulanmıştır.

2001 ve 2007 yıllarında hazırlanan ve kendini Cumhuriyet'e yakın hissedenen herkesin vatandaş kabul edilebileceğinin teklif edildiği anayasa tasarımları katılımcılar tarafından konuşuldu. Ayrıca Türk milletinin Türk vatandaşlarından oluştuğu ve vatandaşlık bağı bulunan herkesin Türk vatandaşı olduğu belirtildi. Anayasa'daki “Türk” kelimesinin herkesi kapsamadığı vurgulandı, mevcut anayasada Türkçe ile ilgili 134. madde gibi etnik anlamda “Türk” ifadesini içeren çeşitli hükümler bulunduğu vurgulanmıştır. Anayasa'da “Türk” olmanın etnisite ve diğer kimliklerin reddi olmak üzere iki boyutu olduğu tartışıldı. Diğer bir deyişle, vatandaş olmanın ön şartı olan Türk kimliğini muhafaza etmesi halinde herkes hak ve imtiyazlardan yararlanabilecektir.

It was added that Citizenship under 1921 Constitution was a concept which was debated hugely, and it provides powerful lessons. The concept of “Turks” was discussed to refer to the concept of ‘being from Turkey’ at the time. Today, people are regarded as “Turks” or “Turkish,” which sounds softer, but beneath there is reference made to non-Muslims and there is a tendency to accept non-Muslims as “Turks.” If there is a will-power to make amendments to the Constitution, then the new form of the constitution will prevent misuse of these provisions and may be complemented with additional provisions. This singular identity has always been on the forefront in all areas as illustrated in the following names of institutions: Turkish Society of Physicians, Turkish Language Institution or Turkish History Institution, etc.

1921 Anayasası’ndaki vatandaşlığın çok tartışılan bir kavram olduğu ve bu tanımdan önemli dersler çıkarıldığına değinildi. O dönemde Türkiye-lilik kavramını anlayabilmek için “Türk” kavramı tartışıldı. Günümüzde insanlara “Türk” ya da daha ılımlı bir biçimde “Türkiyeli” deniliyor fakat esasen ikinci kullanımda gayrimüslimlere atıfta bulunan bir hava var ve gayrimüslimleri “Türkiyeli” olarak kabul etme eğilimi mevcut. Anayasada değişiklik yapmaya yönelik bir irade varsa, o zaman anayasanın yeni şekli bu hükümlerin kötüye kullanılmasını engelleyecek ve ek hükümler-le tamamlanabilecektir. Bu tekil kimlik, Türk Tabipler Cemiyeti, Türk Dil Kurumu veya Türk Tarih Kurumu vb. kurum adlarında da görüldüğü gibi her alanda her zaman ön planda olmuştur.

Confidence-Building Steps in Constitution-Making Processes

Dr Zeynep Ardiç, a member of the faculty of law at Medeniyet University, began her presentation by emphasising how the methods that will be pursued, the actors that will be involved in the drafting and the stakeholders in the process will all have a huge impact on the constitutions' content. Therefore, the process itself is highly important. These factors will not only have an impact on the constitution-making processes but also on development, democratisation and on certain approaches in these areas such as being participatory, having transparency and being from the bottom. Ardiç followed this by saying that the future constitution should be formed by a democratic, pluralist, and civilian-led constitution making process. For this to become possible, there must be an appropriate method where there are discussions about what kind of confidence-building steps can be taken and what kind of an environment needs to be established.

Dr Zeynep Ardiç giving her presentation.

Dr Zeynep Ardiç sunumunu yaparken.

Anayasa Yapım Süreçlerinde Güven Oluşturan Adımlar

Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Zeynep Ardiç, sunumuna izlenecek yöntemlerin, tasarının hazırlanmasında yer alacak aktörlerin ve süreçteki paydaşların anayasaların içeriğini nasıl derinden etkileyeceğinin altını çizerek başladı. Bu nedenle, sürecin kendisi son derece önemlidir. Bu faktörler sadece anayasa yapım süreçlerini değil, kalkınmayı, demokratikleşmeyi ve bu alanlardaki katılımçılık, şeffaflık ve tabandan olma gibi belirli yaklaşımları da etkileyecektir. Ardiç sözlerine, geleceğin anayasasının demokratik, çoğulcu ve sivilin öncülüğünde bir hazırlık sürecinden geçmesi gerektiğini söyleyerek devam etti. Bunun olabilmesi için ne tür güven artırıcı adımların atılabileceği ve nasıl bir ortamın oluşturulması gerektiğinin tartışıldığı uygun bir yöntemin seçilmesi gerekir.

1970'lere kadar teknokratik anayasalar geniş çapta kabul görüyordu. Bu yöntemde anayasanın hazırlanması için bazı akademisyenlere bir taslak oluşturmak ve anayasa hazırlamak görevi veriliyordu. Ancak bu yöntem artık tercih edilmiyor çünkü bir anayasanın toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için toplumun sürece dahil olması gerekir. Dolayısıyla toplumun katılımını sağlamak da önemlidir. Bu sadece muhalefet ile iktidar partisi arasındaki bir mesele değildir; uzmanlar ve azınlık temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlar da sürece dahil edilmelidir. Katılım tek başına yeterli değildir; ilgili kişiler için alakalı ve anlamlı bir katılım olması gerekir. Bu nedenle, anayasa yapımının tasarlama, planlama, karar alma, taslak hazırlama ve uygulama aşamaları gibi tüm farklı adımları için hem kanun koyucular hem de ilgili tüm paydaşlar dahil edilmeli ve anayasa yapım sürecine etki etmelidir. Ancak o zaman tam anlamıyla katılımdan bahsetmek mümkündür. Elbette anayasa yapım süreçleri oldukça karmaşık, dolayısıyla burada da uzmanlara ihtiyaç var; örneğin, benzer anayasa yapma süreçlerinden geçen ülkelerin deneyimlerine ve Türkiye'de daha önce anayasa değişikliği yapma girişimlerine bakmak faydalı olabilir. Bu süreçlerin bir sonucunun olmaması bir kayıp olarak görülmemeli çünkü daha önceki başarısızlıklardan ders alabiliriz.

Until the 1970s, technocratic constitutions were widely accepted. So, for this, certain academics would be delegated to prepare a draft and deliver a constitution. Yet, this method is not appreciated anymore because for a constitution to address the needs of society, society should be involved. Therefore, ensuring societies involvement is important as well. It is not only an issue between the opposition and the ruling party; experts and minority representatives, civil society organisations (CSOs) and other stakeholders should also be involved. Involvement alone is not good enough; it needs to be relevant and meaningful to those who are involved. Thus, for all the different steps of the constitution-making from designing, planning, decision-making, drafting and implementing, both the law-makers and all the relevant stakeholders should be involved and have an impact on the constitution-making process. Only then it is possible to talk about full participation and involvement. Of course, constitution-making processes are quite complicated, so, there is also a need for experts here; for example, to look at the experiences of those countries that have gone through similar constitution-making processes as well previous attempts to make constitutional changes in Turkey. The fact that these processes did not have an outcome should not be considered a loss because we can learn from previous failures. The constitution-making process is a kind of effort that must utilise every type of experience from all the relevant stakeholders, CSOs, political parties, bar associations, the public itself and minority groups.

Ardıç continued by stating that every country has its own dynamics in this process that vary. So even though examples of other countries are important, the preparatory process is also important. For this, there is a need to, for example, analyse the public to see what kind of constitution is expected from society. There is a need to make time to evaluate society's needs, expectations, and requirements, before the start of the constitution-making process. Only in this way, the result is going to be well received by society.

Another point that is important in constitution-making or peacebuilding processes is the matter of 'over-promising', which means promising more than you can achieve. It is important to be realistic. The constitution-making process has to be conveyed to the public in a realistic way, not 'it is important to make a new constitution and it will solve all the problems'. The

Anayasa yapım süreci ilgili tüm paydaşların, STK'ların, siyasi partilerin, baroların, halkın ve azınlık gruplarının her türlü deneyiminden yararlanılması gereken bir süreçtir.

Ardıç, daima değişkenlik gösteren bu süreçte her ülkenin kendine has dinamikleri olduğunu belirterek sözlerine devam etti. O yüzden diğer ülke örnekleri önemli olsa da hazırlık süreci de önemli. Bunun için örneğin toplumun nasıl bir anayasa beklediğini görmek için kamuoyunu analiz etmek gerekiyor. Anayasa yapım süreci başlamadan önce toplumun ihtiyaç, beklenti ve gereksinimlerini değerlendirmek için belli bir zaman ayırmaya ihtiyaç vardır. Ancak bu şekilde sonuç toplum tarafından iyi karşılanacaktır.

Anayasa yapma ya da barış inşası süreçlerinde önemli olan bir diğer nokta da 'fazla söz verme' yani elde edebileceğinden daha fazlasını vaat etme meselesidir. Gerçekçi olmak önemlidir. Anayasa yapım süreci, 'yeni bir anayasa yapmak önemlidir ve yeni anayasa tüm sorunları çözecektir' şeklinde değil, gerçekçi bir şekilde halka aktarılmalıdır. Süreç çok zorlu olacaktır, bu nedenle zorlukları anlamak ve halkı buna göre hazırlamak hayati önem taşıyor. Türkiye gibi çok kültürlü, çok dinli, anayasal yurttaşlık, anadil gibi meselelerin olduğu bir ülkede bunları uzun uzadıya tartışmak, hassasiyetleri anlamak ve zorluklara hazırlıklı olmak gerekir. Aynı zamanda insanların uzlaşmaya hazır olması gerekir.

Toplumun anayasa yapım süreçlerine dahil olduğu Güney Afrika, Kenya ve Uganda'da farklı yöntemler kullanıldı, anayasa yapımı çok karmaşık bir süreç olduğu için toplum, eğitim kursları aracılığıyla aşamalı olarak sürece dahil edildi. Diğer örneklerle bakmak önemlidir. Ancak elbette bunun yanı sıra Türkiye'nin kendine has karakterinin de anlaşılması gerekiyor. Daha önce de belirttiği gibi katılımcı, anlamlı bir süreç olması gerekir, dolayısıyla şeffaf olması da faydalı olabilir. Uluslararası hukukun anayasa yapımı için dayattığı herhangi bir yöntem yoktur, ancak uluslararası camiada kabul edilmiş ilkeler vardır. Birleşmiş Milletler (BM), anayasalar "ulusal olarak sahiplenildiğinde ve yönetildiğinde, kapsayıcı, katılımcı ve şeffaf olduğunda, geçerli uluslararası normlara, standartlara ve iyi uygulamalara dayalı olduğunda ve söz konusu ülkenin bağlamına uyarlandığında başarılı olma olasılıklarının daha yüksek" olduğunu kabul eder. Bunlar, Türkiye'nin anayasa yapım sürecinde benimsemesi ve izlemesi gereken ilkelerden bazılarıdır.

process will be very challenging, so it is vital to understand the challenges and prepare the public accordingly. In a multicultural, multireligious country like Turkey, with issues related to constitutional citizenship, the mother-tongue, there is a need to discuss these at length, understand the sensitivities and be prepared for challenges. People need to be prepared to compromise.

Different methods were used in South Africa, Kenya, and Uganda where the society had been involved in the constitution-making processes, gradually becoming involved through training courses because constitution-making is a very complicated process. Other examples are important to look at. Yet, of course, in addition to this, there must be an understanding of Turkey's unique character. As it was mentioned before, it should be a participatory, meaningful process, so, it can also be transparent. There are no methods that international law imposes for constitution-making, but there are principles adopted in the international community. The United Nations (UN) recognises that constitutions are "more likely to be successful when nationally owned and led, inclusive, participatory and transparent, based on applicable international norms, standards and good practices, and tailored to the specific country context." These are some of the principles Turkey should adopt and follow during the constitution-making process.

She moved onto the point that constitution is the most basic and fundamental law that society embraces. Turkey is not a monolithic society. Therefore, there should be a constitution that all minorities and other identities can embrace. This requires preliminary preparations, and the country's political and socio-economic situation should also be analysed because sometimes people are trying to come up with solutions when they are on the way, which usually fails. This may bring certain takeaways and it may teach certain lessons, but not necessarily success. That is why we need to be rigorous and meticulous.

What is meant by the term civil society? There may be certain groups or financially strong CSOs involved, but does it really mean that they represent all the segments of civil society? Smaller or local non-governmental organisations (NGOs), and grassroots organisations must be involved to ensure full and meaningful participation. Moreover, to achieve meaningful participation, there are different methods: the constituent assembly

Participants during the presentation.

Sunum esnasında katılımcılar.

Anayasa, toplumun benimsediği en temel ve esas yasadır. Türkiye homojen bir toplum değildir. Dolayısıyla tüm azınlıkların ve diğer kimliklerin sahiplenebileceği bir anayasa yapılmalıdır. Bu da bir ön hazırlık gerektirir; bu süreçte ülkenin siyasi ve sosyo-ekonomik durumu da analiz edilmelidir çünkü bazen halihazırda yola koyulmuşken çözüm üretilmeye çalışılır ki bu genellikle başarısızlıkla sonuçlanır. Bu tür çabalardan belirli dersler çıkarılabilir, ancak başarı elde edileceği şaibelidir. Bu yüzden titiz ve dikkatli olmamız gerekir.

Sivil toplum kavramı ile ne kastedilmektedir? Belirli gruplar veya mali açıdan güçlü STK'lar sürece dahil olabilir, ancak bu gerçekten sivil toplumun tüm kesimlerini temsil ettikleri anlamına mı geliyor? Tam ve anlamlı katılımı sağlamak için daha küçük veya yerel sivil toplum kuruluşları ve taban örgütleri de dahil edilmelidir. Anlamlı katılımı sağlamaya yönelik çeşitli yöntemler vardır: kurucu meclisin halk tarafından seçilmesi, halkla tartışma ve söyleşiler yapılması, eğitim kursları ve basın kampanyaları. Bunlar, hangilerinin söz konusu sürece uyacağına karar verilerek süreçte kullanılabilir. Örneğin Uganda ve Ruanda, anayasa yapım süreci başlamadan önce iki yıl boyunca vatandaşlara anayasanın ne olduğu ve nasıl yapılacağı konusunda kurslar, eğitimler verdi. Böylece vatandaşlar ihtiyaçlarını ifade etmeye hazır hale geldiler ve neticede oldukça teknik bir faaliyete katılmaları mümkün oldu.

being elected by the public, holding discussions and conversations with the public, training courses, media campaigns and campaigns on the press. These can be utilised in the process by deciding which ones fit the specific process. For example, Uganda and Ruanda provided courses, trainings to civilians for two years before the constitution-making process on what a constitution is and how to make it before the drafting process began. In this way, civilians were ready to convey what they needed, allowing them to participate in a rather technical field.

In Turkey and other countries where some disadvantaged groups exist, there must be extra steps taken to ensure those groups are involved and supported in this process without discrimination. For this, in some countries, quotas are implemented such as ensuring 25 percent of the people in the process are women. This can be a method to follow for disadvantaged groups. Finally, before moving on to the potential risks, it is important to consider the political climate in Turkey. For issues to be discussed in a fair manner and for a democratic environment to be established, the political environment must be conducive. Judiciary proceedings, for example, should not be used as a tool to punish the opponents of the ruling party. In an environment like that, there cannot be a meaningful participatory process. One thing to take under consideration in the constitution-making processes in countries as polarised as Turkey, these processes have historically contributed to peacebuilding across the world. The more time the process takes, the better impact it has on peacebuilding.

Ardıç then moved on to explore the risks involved in constitution-making processes. She started her answer by mentioning the sceptical groups. These groups, for example, are sceptical about public participation because they argue that individuals are focussed on their own needs or interests. Individuals can be under the influence of certain political groups and circles, whereas in ethnically divided societies, this is quite relevant. Regarding that, it should be ensured that these processes are not under the influence of or dominated by any actor or political group. A safe environment should be established, for this, a democratic ground should be established. Freedom of expression and freedom of the press should prevail in this environment and for this, there needs to be a political will. Right now, in Turkey, there is a problem with these democratic principles, and to expect that the processes will proceed in a healthy manner in

Türkiye'de ve kimi dezavantajlı grupların bulunduğu diğer ülkelerde, bu grupların ayırım gözetmeksizin bu sürece dahil edilmesi ve desteklenmesi için fazladan tedbirler alınmalıdır. Bunun için bazı ülkelerde süreçteki kişilerin yüzde 25'inin kadın olması gibi kotalar uygulanıyor. Bu, dezavantajlı gruplar için izlenecek bir yöntem olabilir. Son olarak, potansiyel riskler konusuna geçmeden önce, Türkiye'deki siyasi iklimi göz önünde bulundurmak önemlidir. Konuların adil bir şekilde tartışılabilmesi ve demokratik bir ortamın tesis edilebilmesi için siyasi ortamın uygun olması gerekir. Örneğin yargı, iktidar partisinin muhalifleri cezalandırmak için kullandığı bir araç olmamalıdır. Böyle bir ortamda anlamlı bir katılımcı süreç olamaz. Türkiye gibi kutuplaşmış ülkelerde anayasa yapım süreçlerinde dikkate alınması gereken bir husus, bu süreçlerin tarihsel olarak dünya çapında barışın inşasına katkıda bulunduğuudur. Süreç ne kadar uzun sürerse, barış inşası üzerindeki etkisi o kadar iyi olur.

Ardıç daha sonra anayasa yapım süreçlerindeki riskleri ele aldı. Bu konuda şüpheli gruplardan bahsederek sözlerine başladı. Bu gruplar, bireylerin kendi ihtiyaçlarına veya çıkarlarına odaklandığını iddia ettikleri için halkın katılımı konusunda şüphelidirler. Bireyler belirli siyasi grupların ve çevrelerin etkisi altında olabilir; özellikle etnik olarak bölünmüş toplumlarda bu oldukça önemlidir. Bu hususta, bu süreçlerin herhangi bir aktörün veya siyasi grubun etkisinde veya hakimiyetinde olmaması sağlanmalıdır. Güvenli ortam oluşturulmalı, bunun için de demokratik bir zemin tesis edilmelidir. Bu ortamda ifade ve basın özgürlüğü hâkim olmalıdır; bunun için de siyasi irade gerekir. Şu anda Türkiye'de bu demokratik ilkeler konusunda sorunlar mevcut ve bu ortamda süreçlerin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini beklemek gerçekçi değil. Bu zorluklar kabul edilmeli ve ele alınmalıdır çünkü kutuplaşmış toplumlarda belirsizlikler, çözülmeye çalışılan anlaşmazlıkları etkileyecektir; dolayısıyla sorunların ortaya çıkması oldukça normaldir. Bu tür bir farkındalık gereklidir ve bu nedenle hazırlık süreci oldukça ayrıntılı olmalıdır. Bu nedenle, Türk toplumunu daha iyi anlamak için süreç boyunca öğrenmeye odaklanılmalıdır.

Ardıç, güven ve itimadı geliştirmek veya daha ileriye taşımak için atılması gereken adımları da ifade etti. Sürece dahil edilmesi gereken bazı başlıklar vardır: ifade özgürlüğü, toplanma özgürlüğü, kişisel güvenlik ve emniyet, yargının bağımsızlığı, basın özgürlüğü ve bağımsızlığı. Ba-

Participants during the presentation.

Sunum esnasında katılımcılar.

this environment is not realistic. These challenges must be acknowledged and responded to accordingly because in polarised societies uncertainties prevail over disputes and it is quite normal for problems to occur and arise. This kind of awareness is necessary and that is why the preparatory process should be quite detailed. Therefore, there should be a focus on learning throughout the process in order to understand more about Turkish society.

Ardıç followed on regarding the steps to be taken to improve or further build trust and confidence. There are some topics that must be included: freedom of expression, freedom of assembly, personal security and safety, the freedom of justice and the freedom and independence of media. Serious developments have to occur in these areas for a successful constitution-making process. If there is a majority in the parliament or even if constitutional abandonment is accepted by the parliament but not internalised by the society, then it will not work. Society has to be in the process and there should be freedom of expression in other dimensions, like the legislative dimension. For this, the legal basis has to be organised, changed, in line with international human rights and the principles of democracy, and the practice has to be changed, it should not be arbitrary. Fair and just treatment and fair and just trial judgment are in line with the violation of the freedom of expression, and freedom of assembly. Unjustified imprisonment does not allow a healthy environment for further discussion. Freedom of media may also be considered in the same manner.

şarılı bir anayasa yapım süreci için bu alanlarda ciddi gelişmeler olması gerekiyor. Mecliste çoğunluk olursa ya da anayasa meclis tarafından kabul edilip toplum tarafından içselleştirilmezse bir işe yaramaz. Toplum sürecin içinde olmalı ve yasama gibi diğer alanlarda da ifade özgürlüğü olmalıdır. Bunun için yasal zeminin uluslararası insan hakları ve demokrasi ilkeleri doğrultusunda düzenlenmesi ve uygulamanın değiştirilmesi, keyfi olmaması gerekir.

Adil muamele, adil yargılanma, ifade özgürlüğü ve toplanma özgürlüğü ihlali ile aynı eksendedir. Gereksiz hapis cezası, tartışma ve diyalog kurmak açısından sağlıklı bir ortam sağlamaz. Basın özgürlüğü de aynı şekilde değerlendirilebilir. Yazılı ya da geleneksel basının tekeli kırılmalı, alternatif medya kanalları açılmalı ve bunun için temel hak ve özgürlüklere saygı gösterilmeli, yasa ve yönetmeliklere uyulmalıdır. Gazeteciler yapmaları gerekeni yapmakta özgür olmadıkça, anayasa yapım süreci kolay olmayacaktır.

Ardıç son olarak HDP'ye yönelik yasaklar gibi konuların Kürtlerin iradelerini, Kürt kimliklerini, seçme ve seçilme özgürlüklerini yok sayacak bir biçimde baskı oluşturduğunun altını çizdi. Durum böyleyken anayasa yapım süreçlerine çağrılmaları gerçekçi olmuyor.

Sorular ve Cevaplar

AK Parti'nin veya diğer siyasi partilerin yeni bir anayasa gündemi olsa bazı değişiklikler olur mu? İYİ Parti ne düşünüyor? HDP buna ne der? Yeni anayasa için nasıl bir hazırlıkları var?

Genel seçimler yaklaşırken tüm partiler katı bir yaklaşım sergileyecek. Bir değerlendirme yapabilmek için uluslararası bağlama da bakmak gerekiyor. Türkiye'ye yakın çatışmalar var ve ülkenin kendisini tüm bu zorluklardan tecrit edebilmesi kolay değil. Kaldı ki pandemiden bu yana demokratik ülkelerde dahi otoritelerin hak ve özgürlüklere müdahale etme eğilimi arttı. Üretimin durması nedeniyle parasal genişleme ön plana çıkmış ve bunun sonucunda enflasyonist bir ortam hâkim olmaya başlamış, bu da ekonomilerin gerilemesine neden olmuştur. Likidite sınırlı ve bunun toplumlar üzerinde yansımaları var. Doğal olarak bunun Türkiye'ye de yansımaları oluyor. En son araştırmalara bakıldığında, ir-

Written or conventional press has become a monopoly which should be changed, Alternative media channels have to be opened up and for that, basic rights and freedoms have to be respected and laws and regulations have to ensure that they are upheld. Unless journalists are free to perform what they are entitled to perform, the constitution-making process will not be easy.

Finally, Ardiç highlighted that issues such as the prohibition of the HDP create pressure in a way that rejects their willpower, their Kurdish identity, their freedom to elect and their freedom of being elected. When this is the case, when they are invited to the constitution-making processes, it is not realistic.

Questions and Answers

If AK Party or other political parties have an agenda for a new constitution will there be some amendments? What does the Good (İYİ) Party think? What would HDP say to that? What kind of preparations do they have for a new constitution?

All parties are going to have a strict approach as the general election is approaching. To make an assessment there is a need to have to look at the international context as well. There are conflicts close to Turkey, and it is not easy to isolate from all these challenges. Moreover, since the pandemic, the authorities have a greater tendency to intervene in rights and freedoms even in the democratic countries. The monetary enlargement was at the forefront because production stopped and as a result, the inflationist environment started to take the lead and resulted in declining economies. Liquidity is limited and restricted and this has repercussions on societies. Naturally, this has its reflections on Turkey. When one looks at the most recent research, it is easy to see that irrational politics seems to become popular and find support in society. This is related to the fact that resources are tightening, and this reflects the sociology of society.

Political parties other than AK Party, such as CHP, Good (İYİ) Party, Felicity (Saadet) Party and Victory (Zafer) Party, are all nationalist due to the political environment. They all claim that they will make

rasyonel siyasetin popüler hale geldiğini ve toplumda destek bulduğunu görmek kolaydır. Bu durum kaynakların daralması ile alakalıdır ve bu da toplumun sosyolojisini yansıtmaktadır.

AK Parti dışındaki CHP, İYİ Parti, Saadet Partisi ve Zafer Partisi gibi siyasi partilerin hepsi siyasi ortam gereği milliyetçidir. Hepsi iktidara geldiklerinde meclis değişikliği yapacaklarını ve milliyetçilikle sorunları çözeceklerini iddia ediyorlar. Yakın gelecekte, meclise dair iyimser bir tablomuz olabilir ve bunu seçim kampanyalarının bir parçası olarak kullanacakları için partiler tarafından yeni bir anayasa gündemi öne çıkarılabilir. Yürütülen tüm bu anayasal çalışmalar, seçim öncesi bir manifesto veya propaganda olarak sunulabilir. Söylemden hareketle demokratikleşme ya da uzlaşma mesajları vermelerini beklemek gerçekçi olmaz. Partilerin seçim kampanyaları sırasında yeni bir şey ortaya koyması zordur; yeni meclisi beklemleri gerekir. Seçim sonrası dönemde ise yeni anayasa konusunun ışığında yeni mecliste uzlaşma gündeme getirilecek. Bu sürecin yol haritası katılımcı olmalı ve dezavantajlı gruplar dikkate alınmalıdır. Bu grupların beklentileri anayasaya yansıtılmalı; kullanılan araçlar daha teşvik edici olmalı ve başka bir amaca hizmet etmemelidir.

Çözüm sürecini kolaylaştırmak için yeni kavramlar geliştirilmelidir. Tartışılacak üç temel konu var:

1. Bölgesel bazda kalkınma eksikliği
2. Etnik ve kültürel haklar
3. Terörizm ve güvenlik

Bunların çözümleri birbirinden ayrı olacaktır ama çözüm çabaları paralel olarak yürütülecektir. Geliştirilen kavramlar farklı sorunlar yaratacaktır, bu nedenle toplumsal uzlaşma bir şekilde engellenebilir. AK Parti'nin çözüm süreci bunları paralel olarak çözmeyi amaçladıysa da kimi talihsiz gelişmeler nedeniyle başarısız oldu. Özetle, bu örnekler önümüzdeki yolu karamsar bir ışıktaki göstermemeli, ancak Türkiye'nin yaklaşan seçimleri örneğin ülkenin Avrupa Birliği'ne yönelik perspektifini değiştirecek. Popülist anlayışa sahip siyasi partiler, belli gruplara belli mesajlar verebilirler ve bu doğrultuda Kürt sorununun çözümünü gündemlerine almayacaklardır. Asıl çözüm, yeni mecliste dayanışma içinde çalışmak ya da bir yol haritası çıkarmak doğrultusunda olacaktır.

parliamentary changes when they come to the power and that they are going to solve issues with such nationalism. In the near future, we may have an optimistic picture of the parliament and an agenda for a new constitution may be pushed because they will also use this as part of their campaign for the elections. All this constitutional work that has been conducted may be presented as a manifesto or propaganda during the pre-elections. Based on the discourse, it is difficult to expect that they would give messages of democratisation or reconciliation. It is difficult for parties to introduce something new during election campaigns and they need to wait for the new parliament. In the post-election period, the new parliament will be brought up reconciliation in light of the new constitution issue. The roadmap for this should be participatory and should take the disadvantaged groups into account. The expectations of this group should be reflected in the constitution; the instruments should be more inductive and it should not serve another purpose.

Furthermore, new concepts should be developed to facilitate the resolution process. There are three key issues to discuss:

1. The lack of development on a regional basis
2. Ethnic and cultural rights
3. Terrorism and security

The solutions to these would be separate from one another but the efforts to solve them will be undertaken in parallel with one another. The concepts developed would create different issues and social reconciliation may be somehow hindered because of this. The resolution process by AK Party, however, aimed to solve them in parallel with another but due to unfortunate events, it failed. In summary, these examples should not paint a pessimistic picture of the road ahead, but Turkey's upcoming election will change, for example, its European Union (EU) perspective. Political parties, with a populist understanding, may convey certain messages to certain groups and they are not going to add the resolution of the Kurdish problem to their agenda. The real resolution will be in the new parliament which will include working in solidarity with one another or coming up with a road map.

Participants during the coffee break.

Kahve molası esnasında katılımcılar.

Kürtlerin oyu artık Türkiye'de tüm partiler için kritik öneme sahip, bu bir gerçek. Kamuoyu araştırmaları, seçimleri Erdoğan veya başka bir parti kazansa bile meclisin ve cumhurbaşkanının büyük çoğunluğunun aynı partiden olmayacağını söylüyor. Mecliste Kürtler olacak ve meclisten karar çıkması için bütün partilerin Kürtlerin desteğine ihtiyacı olacak. Bundan yola çıkarak: Bu ortamda daha yapıcı bir adım atmak neden bu kadar zor? Türkiye küresel güvenliğe bakış açısını değiştirebilir, konumunu güvence altına almak için yönünü değiştirebilir ama temelde bunu başarmanın en büyük aracı Kürt oylarıdır. Sadece Kürt meselesine odaklanarak yeni bir siyasi söylem elde edilebilir, hatta bazı sembolik adımların atılması bile herkes için inanılmaz derecede önemli olacaktır. Bu nedenle hem iktidar partisi hem de muhalefet partileri neden bu konuyu doğrudan ele almıyor?

Siyasi partilerden birini temsil eden bir katılımcı, meclisteki aktörlerin halkın istediği yeni anayasayı yapmaması durumunda Türkiye'nin Yunanistan'dan hiçbir farkının kalmayacağını ifade etti. Türkiye, Kürt sorununu ve azınlık sorunlarını çözmek için çaba göstermelidir. Farklı bir siyasi partiden başka bir katılımcı, halkın kendilerine verilecek desteğe bağlı olarak kendi görüşünü oluşturacağını belirtmiştir. Bunun böyle olduğu ve geçmiş seçimlere odaklanmanın gelecekteki çözümlere katkı sağlamayacağı kabul edilmelidir. Bunun yerine Türki-

The votes of Kurds are critical in Turkey for all the parties now, this is a fact. Public opinion surveys say that even if the elections are won by Erdoğan or any other party, most of the assembly and the president will not be from the same party. There will be Kurds in the parliament and to pass a decision in the parliament, all the parties will need the support of the Kurds. Building on this: why is taking a more constructive step in this atmosphere so difficult? Turkey may change its perspective on global security and change its direction to secure its position, but the Kurdish votes are basically the greatest tool to achieve this. A new political discourse is achievable by just focusing on the Kurdish issue, even taking some symbolic steps would be incredibly important for all. For this reason, why does both the ruling party and the opposition parties do not address this issue directly?

A participant representing one of the political parties expressed that if actors in the parliament fail to make a new constitution that the public desires, Turkey will be no different from Greece. Turkey must work to solve the Kurdish issue and the minorities issues. Another participant from a different political party stated that the public, depending on the support they provide, will have their own opinion. There has to be an acceptance that this is the case and focusing on previous elections will not contribute to future solutions. Instead, there has to be priority given to the future of Turkey as a country and to the potential for future generations to live in peace.

A party representative explained that Turkey is just about to enter an election atmosphere meaning that the Kurdish issue and peace and reconciliation will unlikely be addressed during the elections atmosphere because all political parties have been adopting more populist agenda. However, no matter which party is governing, or which one is in power, this issue must be rationally resolved.

A participant from another party added that the new constitution-making has to be put aside for some time from daily politics and the current situation should be taken under consideration. For example, the arrest of a singer for her expression or the investigation against the former employee of the Central Bank for his criticism of the monetary politics cannot be accepted. Thus, it would be more realistic to bring new policies, such as a draft disinformation law, in the agenda when the parliament re-opens. Once the parliament is re-open, it will be possible to draft a law that was brought to the agenda on the 26th of May about disinformation.

ye'nin ülke olarak geleceğine ve gelecek nesillerin barış içinde yaşama potansiyeline öncelik verilmelidir.

Bir parti temsilcisi, Türkiye'nin bir seçim atmosferine girmek üzere olduğunu, Kürt sorununun, barış ve uzlaşmanın seçim atmosferinde ele alınamayacağını, çünkü tüm siyasi partilerin daha popülist bir gündem benimsediğini açıkladı. Ancak hangi parti iktidarda olursa olsun bu mesele akılcı bir şekilde çözülmelidir.

Diğer bir partiden bir katılımcı, yeni anayasa yapımının bir süre daha gündelik siyasetten uzaklaştırılması ve mevcut durumun değerlendirilmesi gerektiğini ekledi. Örneğin bir şarkıcının ifadesinden dolayı tutuklanması ya da eski Merkez Bankası çalışanı hakkında para politikasını eleştirdiği için soruşturma açılması kabul edilemez. Bu nedenle, meclis yeniden açıldığında dezenformasyon yasa tasarısı gibi yeni politikaları gündeme getirmek daha gerçekçi olacaktır. Meclis yeniden açıldığında, 26 Mayıs'ta gündeme getirilen dezenformasyonla ilgili kanunu hazırlamak mümkün olacak. Kanun taslağının 29. maddesine göre "Toplumda yayılabilecek güncel bir bilgide toplumda şüphe, endişe veya korku uyandıracak söylemler kullanılıyorsa, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir." Bunun ışığında birileri "TÜİK'in açıkladığı enflasyon rakamları gerçekçi değil ama ENAX gerçekçi ve Türkiye'de resmi olarak açıklanan rakamların çok ötesinde ciddi bir ekonomik kriz var" derse, bu kişi üç yıl hapis cezasına çarptırılacak. Bu suçun failleri siyasi partiler, barolar veya STK'lar da aralarında olmak üzere kuruluşlar olabilir. Böyle bir ortamda bırakın anayasa yapmayı, Türkiye'nin güncel sorunlarından dahi söz edilemez. Televizyon kanalları büyük ölçüde iktidardaki siyasi partinin kontrolünde ve muhalefet partilerinin fikirlerini yayınladıklarında ceza alma riskleri var.

Bu nedenle Ardıç'ın sunumu akademik açıdan önemli olabilir ama pratik bir rehber değil. Türkiye ifade özgürlüğü, toplanma özgürlüğü ve katılım özgürlüğü haklarını uygulamaktan çok uzak; dolayısıyla bu tartışma Kürt sorununun çözümü için gerekli anayasal tedbirlere odaklanmalıdır. Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş örneklerine bakın; başka hiçbir hukuk sisteminde cezaevinde tutulmazlardı. Türkiye AB üyesi olmayacak. Mevcut durumda, Avrupa Konseyi üyeliğini sürdürmesi bir nimet olacaktır. Bu nedenle Türkiye halkı gerçekçi olmalı ve bu ihlallere son verecek reformlara odaklanmalıdır. Başkanlık sis-

According to Article 29 of the draft law “If discourse is to create suspicion, concern, or fear among the society in a piece of current information that may be disseminated within the society, then there will be imprisonment for one to three years.” In light of this, if someone says that ‘the inflation levels declared by TUIK, the statistics institute is not realistic, but ENAX is realistic and there is a serious economic crisis in Turkey which is way beyond the officially stated figures’, then this person may be subjected to three years of imprisonment. The perpetrators of this crime can also be organisations which covers political parties, bar associations or NGOs. In such an atmosphere, let alone making a constitution, there cannot be talk about the current problems of Turkey. TV channels, to a large extent, are under the control of the political party in power and if they ask the opinion of the opposition parties, they face penalties.

Therefore, Ardic’s presentation may be academically important, but it is not a practical guide. Turkey is far away from complying with the right to freedom of speech, freedom of assembly, and participation, this discussion should focus on the constitutional measures necessary to resolve the Kurdish issue. The cases of Osman Kavala and Selahattin Demirtaş, they would not be kept in prison in any legal system. Turkey will not become an EU member. In the current situation, it would be a blessing if retain its membership in the Council of Europe. Therefore, The Turkish people must remain realistic and must focus on reforms that put an end to these violations. This presidential system created many issues and gaps in the legal system. For example, article 2 of the Constitution stipulates concepts that are prohibited from being amended but these concepts are being systematically violated by the government. it can only be when the government upholds its own laws that discussions about a new constitution can take place. Whether you are a Kurd or Turk, no one is safe, no one has a bright future right now.

Does HDP have a preparation to make changes on a constitutional level and what kind of preparations will HDP have for taking at least the second seat in different cities?

The constitution has never been a social contract. Comparisons have been made to the 1961, 1924 and 1921 constitutions and now it is the time

temi hukuk sisteminde birçok sorun ve boşluk yaratmıştır. Örneğin, Anayasa’nın 2. maddesi, değiştirilmesi yasak olan kavramları öngörmektedir, ancak bu kavramlar hükümet tarafından sistematik olarak ihlal ediliyor. Ancak hükümet kendi yasalarına uyduğunda yeni bir anayasa tartışması yapılabilir. Kürt de olsanız, Türk de olsanız kimse güvende değil, şu anda kimsenin geleceği parlak değil.

Anayasal düzeyde değişiklik yapmaya yönelik bir hazırlığı var mı HDP’nin, ve HDP’nin farklı illerde en azından ikinci koltuğu almak için ne gibi hazırlıkları olacak?

Anayasa hiçbir zaman toplumsal bir sözleşme olmamıştır. 1961, 1924 ve 1921 anayasalarıyla karşılaştırmalar yapıldı, şimdi sıra 1982 anayasasına geldi. Toplumsal sözleşme ve toplumsal mutabakat sağlanabilmesi için toplumsal eğilimlerin olması gerekir. Türkiye örneğinde, ikisinde de HDP’nin tehlike olarak sunulduğu iki ittifak var. Türkiye’deki tehlike, merkez sağın kaybetmesi ve iki milliyetçi partinin yükselişte olması. Gelecek Partisi’nin Kürt sorununu çözmek için anadil sorunu dahil 10 maddelik bir listesi var ama kimse bunlara değinmiyor, tartışmıyor. Rüzgâr milliyetçi cepheden esiyor ve bu çok tehlikeli. Kürtlerin sorunlarını, anadil meselesini konuşmak bile büyük kavgalara yol açıyor. HDP hakkında Anayasa Mahkemesi’nde açılan kapatma davası olduğu için birkaç ay sonra hâlen açık olup olmayacağı bile belli değil.

Toplumsal sözleşmenin sağlanması için mesleki kuruluşlar, çevre ve kadın grupları vb. tartışmalara dahil edilerek aktif rol oynamaları sağlanmalıdır. Ama şu anda böyle bir zemin yok. Merkez sağ geçmişte Kürt meselesiyle iç içeyken iktidara gelmeyi başardı. Ancak daha sonra yol boyunca Kürt meselesini istismar ettiler ve en başta destekledikleri şeye karşı çıkmaya başladılar. Diğer partiler HDP’ye yönelik, “Onlara bir bakanlık veririm” gibi üstünlük taslayan bir dil kullanıyor. Bunun yerine eşitlikçi bir dil kullanılmalı.

Türkiye büyük takdir görmesi gereken bir uyum dönemine tanık oldu. Bu gerçeklerden, anadilde eğitimden, yayın yapmaktan tekrar bahsetmek mümkün olmalı. Yapılan hatalara odaklanmamalı, tüm siyasi partiler bu hataları değerlendirmeli ve aynı hataları tekrarlamadan yollarına devam etmelidir. Ancak şu anda Türkiye’de muhalefet olmak

to look at the 1982 constitution. To be able to ensure a social contract and social consensus, there should be social trends. In the case of Turkey, there are just two alliances where HDP is presented as jeopardy. The danger in Turkey is that the centre-right is losing, and the two nationalist parties are on the rise, and they are dominant. Future (Gelecek) Party has a list of 10 items to solve the Kurdish issue, including the mother tongue issue, yet no one is touching upon them or discussing them. The wind is blowing from the nationalist front and that is very dangerous. Even talking about the issues of Kurds, their mother tongue led to big fights. It is not clear if HDP will remain active in a couple of months as there is a closure case against it before the Constitutional Court.

To ensure a social contract, vocational and professional organisations, environmental and women groups etc. should be included in discussions so that they play an active role. But there is no such basis now. When the central right was in touch with the Kurdish issue in the past, they managed to come into power. However, then, they abused the Kurdish issue along the way and started opposing the very thing they supported initially. The other parties use patronising language for HDP such as saying that “I am going to give them a Ministry”. There has to be egalitarian language instead of this.

Turkey has witnessed a harmonious period which should receive great credit. It should again be possible to talk about those facts, education in mother tongue and broadcasting. There should not be focus given to the mistakes made, all political parties must reflect on those mistakes and proceed without making the same mistakes again. However, right now, in Turkey, being in the opposition means either “belonging to a gang” or “supporting division”. In these conditions, it is difficult to know how to proceed. HDP itself has significant work underway in terms of constitution-making, it has been working with many democracy-building organisations. In the new era of the Republic, Turkey needs a new constitution; yet we need more pressure for it to be discussed and addressed.

Regarding the proposed disinformation act, if it is enacted, all the expression of freedom on social media will be prohibited and, in a way, there will be auto-censorship. There is also a problem with the

ya “çete mensubu olmak” ya da “bölünmeyi desteklemek” anlamına geliyor. Bu koşullarda nasıl ilerleneceğini bilmek zor. HDP’nin anayasa yapımı açısından önemli çalışmaları var, birçok demokrasi inşası örgütüyle çalışıyor. Yeni Cumhuriyet döneminde Türkiye’nin yeni bir anayasaya ihtiyacı var; bu konunun tartışılması ve ele alınması için daha fazla baskıya ihtiyacımız var.

Teklif edilen dezenformasyon yasası ile ilgili olarak, yasalaşırsa sosyal medyada her türlü özgürlük ifadesi yasaklanacak ve bir anlamda otosansür uygulanacaktır. Yasaların uygulanmasında da sorunlar var ve bu konuda hiçbir şey yapılmıyor. Bu temelde, “dediğime uymazsanız sizi tutuklarım” zihniyetine sahip otoriter bir rejimin işaretidir. Bu, temel insan haklarının ihlalidir.

AK Parti’nin veya Cumhurbaşkanı’nın demokrasiye, hukuk devletine geri dönmek gibi bir planı var mı?

AK Parti homojen bir parti değildir. Bu ortamda demokratikleşme sözü konusu olduğunda, partide demokratikleşme için ne gerekiyorsa yapmak isteyen pek çok insan var. Ancak geleceği tahmin etmek zor.

TARTIŞMA OTURUMU

Bariş İnşasında İnsan Haklarının Korunmasını Güçlendirmenin Önemi

Toplantıda ifade ve toplanma özgürlüğüne yönelik sistematik ihlallere, barışçıl ifadelere yönelik soruşturma ve kovuşturma tehdidine değinen katılımcılar, hukuka uygun ve adil bir seçim döneminin sağlanması için ilgili mevzuatın seçim öncesinde değiştirilmesi konusunda mutabakata vardı. Mevcut ortamın birçok milliyetçi eğilime sahip olduğu ve anayasa yapım sürecinden bahsetmeye izin vermediği tartışıldı. Bu nedenle, anayasa yapım sürecine başlamadan önce temel insan hak ve özgürlüklerine yönelik ihlallerin sona erdirilmesi gerekmektedir.

Bir katılımcı, AK Parti’nin homojen bir parti olmadığını, dinamik bir parti olduğunu ve diğer partilerle koalisyon kurarak farklı görüş

implementation of laws, and nothing can be done about it. This is basically the signal for an authoritarian regime with a mindset of “if you do not comply with it, I am going to detain you”. This is a violation of basic human rights.

Does AK Party or the president have such a plan to go back to democracy, to the rule of law?

AK Party is not a homogenous party. In this setting, when it comes to democratisation, there are a lot of people in the party who want to do whatever it must take for democratisation. However, it is difficult to predict the future.

DISCUSSION SESSIONS

The Importance of Strengthening the Protection of Human Rights in Peace Building

Participants referred to systematic violations of freedom of expression and assembly, the threat of investigations and prosecutions against peaceful expressions, and agreed on the amendments of relevant legislation before the election to ensure a lawful and fair election period. It was discussed that the current climate has many nationalist spheres and does not allow to talk about the constitution making process. Therefore, there is a need to end violations on basic human rights and freedoms before starting a constitution making process.

A participant noted that the AK Party is not a homogenous party, but it is a dynamic party and formed a coalition with other parties thus formed a group with different opinions and backgrounds. Some members are also not happy with the current situation and fight against the issues mentioned above such as opposing the disinformation law. He also highlighted that the current climate is not created by only ruling party but state's genetics, coup attempts, and its bureaucracy have also harmed the current situation.

Participants during the discussion session.

Tartışma oturumu esnasında katılımcılar.

ve geçmişlere sahip bir grup oluşturduğunu belirtti. Bazı üyeler de mevcut durumdan memnun değil ve dezenformasyon yasasına karşı çıkmak örneğinde olduğu gibi, yukarıda belirtilen hususlara karşı mücadele ediyor. Mevcut iklimi sadece iktidar partisinin yaratmadığı, devletin genetiği, darbe girişimleri ve bürokrasisinin de mevcut duruma katkıda bulunduğu vurgulandı.

Demokratikleşme ve Uzlaşma Sürecinde Olumlu Değişim Yaratmakta Siyasi Partilerin Rolü

Seçim sırasındaki kötü atmosfer ve bu ortamın oluşmasında iktidar partisinin rolü diğer katılımcılar tarafından dile getirildi. Katılımcılar ayrıca tüm siyasi partilerin popülist ve milliyetçi programları olduğundan ve tüm partiler için iyileştirme ihtiyacından bahsetti. İki ittifakın milliyetçi partiler tarafından bloke edildiği ve HDP'ye yaklaşma konusunda kendi içlerinde sorunlar olduğu tartışıldı. Bu da demokratikleşme ve çözüm süreci için büyük bir handikap oluşturuyor. Katılımcılardan biri HDP'nin siyasi çözüm noktası olarak kendini baz almaması ve bazı meselelerin Kandil veya İmralı'ya havale edilmesi gibi ideolojik ve pratik sorunları dile getirdi. Dolayısıyla soru, siyasi aktörün kim olduğu ve HDP'nin kendisini nasıl konumlandığı olacaktır. PKK'nın

The Role of Political Parties to Create Positive Change Democratisation and Reconciliation Process

The polluting atmosphere during the election and the role of the ruling party creating such atmosphere was expressed by other participants. Participants also talked about the populist and nationalistic programme of all political parties and the need for improvement for all parties. It was discussed that the two alliances are blocked by the nationalist parties and have issues among themselves about approaching the HDP. This creates a big handicap for the democratisation and resolution process. One of the participants referred ideological and practical problems caused by HDP such as not addressing themselves as the political resolution point and directing some issues to Kandil or İmralı. The question therefore would be who the political actor is and how the HDP positions itself. It was discussed that the actions and military presence of the PKK will always be a threat and drawback to the political potential of the HDP. The impacts and repercussions of democratisation in Turkey can be discussed but it will be difficult for HDP to be seen as a political party until the PKK leaves its arms. Furthermore, HDP was criticised for not being a centralised party and not using a central language despite claiming that they represent everyone in Turkey. This is a big reason for them to unleash their potential.

It was highlighted that politics is a tool to detect and determine what the needs of the country are. Turkey needs democratisation, and the rule of law and in the near future has to discuss all these issues. Participants referred to the constitutional amendments made in the past and noted that there were libertarian amendments to the constitution such as during the term of Bulent Ecevit and AK Party. It was therefore concluded that even the current situation does not seem promising; yet Turkish people should continue to work towards positive change because the more effort creates the more hope.

eylemlerinin ve askeri varlığının HDP'nin siyasi potansiyeline her zaman tehdit ve engel teşkil edeceği tartışıldı. Türkiye'de demokratikleşmenin etkileri ve yansımaları tartışılabilir ama PKK silahları bırakana kadar HDP'nin bir siyasi parti olarak görülmesi zor olacaktır. Ayrıca HDP, Türkiye'de herkesi temsil ettiğini iddia etmesine rağmen merkezi bir parti olmadığı ve merkezi bir dil kullanmadığı için eleştirildi. Bu partinin potansiyelini açığa çıkarmaları için önemli bir sebep.

Siyasetin, ülke ihtiyaçlarının neler olduğunu tespit ve belirleme aracı olduğu vurgulandı. Türkiye'nin demokratikleşmeye ve hukukun üstünlüğüne ihtiyacı var ve yakın gelecekte tüm bu konuları tartışmak zorunda. Katılımcılar geçmişte yapılan anayasa değişikliklerine değinerek, Bülent Ecevit ve AK Parti dönemlerinde anayasada özgürlükçü değişiklikler yapıldığını belirttiler. Bu nedenle, mevcut durum umut verici görünmese bile yine de Türkiye halkı olumlu değişim için çalışmaya devam etmeli, çünkü daha çok çaba daha çok umut yaratacaktır.

Conclusion

This event was part of DPI's planned activities that have focussed on the legal foundations of peace and the role of constitution-making in peace processes. The aim of the events was to provide participants with the opportunity to discuss the historic impact of Turkey's constitutions on its relationship its citizens in the hope to further the case for peace. Ideally, constitutions help protect the rights of citizens no matter their identity to ensure there can be no 'tyranny of the majority'. The discussions at these events have highlighted Turkey's constitutional shortcomings in holding Turkish identity as a core component of defining citizenship. Speakers have highlighted the need for a new constitution in Turkey to move away from polarisation and provide a possible resolution to the Kurdish issue.

Participants of the events comprised of academics, lawyers, policy makers, civil society members, journalists, and senior political figures responsible for legal and human rights issues from different political parties in Turkey. This diverse panel allowed for lively discussions and different viewpoints on the constitutional issues the country faces.

These Peace Tables form part of a larger and continuing series of activities titled "Legal Foundations of Peace", planned in the context of the project Voicing Peace and Fostering Inclusivity in Turkey, supported by the Irish, Norwegian, and Swiss governments. DPI will continue to focus on the legal foundations of peace and the role of constitution-making in peace-making.

Group
Picture
from 28
June 2022.

Grup resmi,
28 Haziran
2022.

Sonuç

Bu etkinlik, DPI'nın barışın yasal temellerine ve anayasa yapımının barış süreçlerindeki rolüne odaklanma amaçlı planlanmış faaliyetlerinin bir parçasıydı. Etkinliklerin amacı, katılımcılara barış davasını ilerletme umuduydu Türkiye anayasalarının Türkiye vatandaşlarıyla ilişkileri üzerindeki tarihi etkiyi tartışma fırsatı sağlamaktı. İdeal olarak, anayasalar, 'çoğunluğun zorbalığı' olmasını sağlamak için kimlikleri ne olursa olsun vatandaşların haklarını korumaya yardımcı olur. Bu etkinliklerdeki tartışmalar, Türkiye'nin Türk kimliğini vatandaşlığı tanımlamanın temel bir bileşeni olarak kabul etme konusundaki anayasal eksikliklerinin altını çizdi. Konuşmacılar, Türkiye'de kutuplaşmadan uzaklaşmak ve Kürt sorununa olası bir çözüm sağlamak için yeni bir anayasa-ya ihtiyaç olduğunun altını çizdiler.

Etkinliklere Türkiye'deki farklı siyasi partilerden akademisyenler, hukukçular, politika yapıcılar, sivil toplum üyeleri, gazeteciler ve hukuk ve insan hakları konularından sorumlu üst düzey siyasi figürler katıldı. Çeşitliliklerin temsil edildiği katılımcı profili, ülkenin karşı karşıya olduğu anayasal meseleler hakkında canlı tartışmalara ve farklı bakış açılarına olanak sağladı.

Barış Masaları, İrlanda, Norveç ve İsviçre hükümetleri tarafından desteklenen Türkiye'de Barışı Seslendirmek ve Kapsayıcılığı Teşvik Etmek projesi kapsamında planlanan Barışın Hukuki Temelleri adlı daha geniş ve devam eden bir dizi faaliyetin parçasını oluşturmaktadır. DPI, barışın yasal temellerine ve anayasa yapımının barışın sağlanmasındaki rolüne odaklanmaya devam edecektir.

Group
picture
from 24
September
2022.

Grup resmi,
24 Eylül
2022.

Participant List - 1

Abdurrahman Kurt	AK Party Central Executive Board Member & Deputy Chairperson Responsible for Civil Society and Public Relations
Ali Bayramoğlu	Columnist at Daily Karar
Bianca Ammann	Consulate General of Switzerland in Istanbul
Erkan Şenses	Head of the Batman Bar Association
Julien Thöni	Consul General, Consulate General of Switzerland in Istanbul
Kezban Hatemi	Lawyer, Member of WPC,
Levent Korkut	Member of Medipol University Law Faculty
Murat Tümay	Academic at Medeniyet University
Nahit Eren	Head of the Diyarbakır Bar Association
Necdet İpekyüz	HDP MP
Safa Koçoğlu	Lawyer, Lecturer at Istanbul Medeniyet University
Salih Efe	Lawyer, Human Rights Agenda Association (İHGD)
Serap Yazıcı	Professor of Constitutional Law, Chairperson Responsible for Human Rights of Future Party
Sevtap Yokuş	Lecturer of Law at İstanbul Altınbaş University
Sidar Güney	Lawyer
Vahap Coşkun	Professor of Law at Dicle University & Member of WPC
Zeynep Ardiç	Lecturer at Istanbul Medeniyet University
Kerim Yıldız	DPI's CEO
Katya Paus	DPI Programme Officer
Deniz Cebe	Interpreter
Seray Okan	Interpreter

Katılımcı Listesi - 1

Abdurrahman Kurt	AK Parti Merkez Yürütme Kurulu Üyesi & Sivil Toplum ve Halkla İlişkilerden Sorumlu Başkan Yardımcısı
Ali Bayramoğlu	Karar köşe yazarı
Bianca Amman	İsviçre İstanbul Başkonsolosluğu
Erkan Şenses	Batman Barosu Başkanı
Julien Thöni	Başkonsolos, İsviçre İstanbul Başkonsolosluğu
Kezban Hatemi	Avukat, Akil İnsanlar Heyeti Üyesi
Levent Korkut	Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Üyesi
Murat Tümay	Medeniyet Üniversitesi'nde Akademisyen
Nahit Eren	Diyarbakır Barosu Başkanı
Necdet İpekyüz	HDP Milletvekili
Safa Koçoğlu	Avukat, İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi
Salih Efe	Avukat, İnsan Hakları Gündemi Derneği (İHGD)
Serap Yazıcı	Gelecek Partisi'nin İnsan Haklarından Sorumlu Başkanı, Anayasa Hukuku Profesörü
Sevtap Yokuş	Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Sidar Güney	Avukat
Vahap Coşkun	Dicle Üniversitesi'nde Hukuk Profesörü ve Akil İnsanlar Heyeti Üyesi
Zeynep Ardiç	İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyesi
Kerim Yıldız	DPI İcra Kurulu Başkanı
Katya Paus	DPI Program Sorumlusu
Deniz Cebe	Tercüman
Seray Okan	Tercüman

Participant List - 2

Erkan Şenses	Head of the Batman Bar Association
Gülçin Avşar	Lawyer & Founding Member of DEVA Party
Kezban Hatemi	Lawyer, Member of WPC, Member of DPI's COE
Levent Gök	CHP Ankara MP
Levent Korkut	Member of Medipol University Law Faculty
Louise Morsing	Deputy Head of Mission, Embassy of Sweden
Moritz Burrichter	Political Attaché, Embassy of Switzerland in Ankara
Nahit Eren	Head of the Diyarbakır Bar Association
Necdet İpekyüz	HDP Batman MP
Dr Nicola Gotthardt	Second Secretary Embassy of the Federal Republic of Germany, Ankara
Ömer Serdar	Chairman of the Parliamentary Human Rights Investigation Commission, AK Party Deputy Head of Political and Legal Affairs
Serap Yazıcı	Professor of Constitutional Law, Chairperson Responsible for Human Rights of Future Party
Sevtaç Yokuş	Lecturer of Law at İstanbul Altınbaş University & DPI's COE
Sidar Güney	Lawyer
Tuğrul Arık	Founding Member of the Good Party
Vahap Coşkun	Professor of Law at Dicle University & Member of WPC
Zeynep Ardiç	Lecturer at İstanbul Medeniyet University
Dr Esra Elmas	DPI Senior Regional Strategy Analyst
Ilgın Paslı-Brombach	DPI Intern
Bade Beşer	Interpreter
Seray Okan	Interpreter

Katılımcı Listesi - 2

Erkan Şenses	Batman Barosu Başkanı
Gülçin Avşar	Avukat, DEVA Partisi Kurucu Üyesi
Kezban Hatemi	Avukat, Akil İnsanlar Heyeti Üyesi, DPI Uzmanlar Kurulu Üyesi
Levent Gök	CHP Ankara Milletvekili
Levent Korkut	Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Üyesi
Louise Morsing	İsveç Büyükelçiliği Misyon Başkan Yardımcısı
Moritz Burrichter	İsviçre Ankara Büyükelçiliği Siyasi Ataşesi
Nahit Eren	Diyarbakır Barosu Başkanı
Necdet İpekyüz	HDP Batman Milletvekili
Dr. Nicola Gotthardt	İkinci Katip, Almanya Federal Cumhuriyeti Büyükelçiliği, Ankara
Ömer Serdar	TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı, AK Parti Siyasi ve Hukuki İşler Başkan Yardımcısı
Serap Yazıcı	Gelecek Partisi'nin İnsan Haklarından Sorumlu Başkanı, Anayasa Hukuku Profesörü
Sevtaç Yokuş	Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi ve DPI Uzmanlar Kurulu Üyesi
Sidar Güney	Avukat
Tuğrul Arık	İYİ Parti Kurucu Üyesi
Vahap Coşkun	Dicle Üniversitesi'nde Hukuk Profesörü ve Akil İnsanlar Heyeti Üyesi
Zeynep Ardiç	İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyesi
Dr Esra Elmas	DPI Kıdemli Bölgesel Strateji Analisti
Ilgın Paslı-Brombach	DPI Stajyeri
Bade Beşer	Tercüman
Seray Okan	Tercüman

DPI Aims and Objectives

Aims and objectives of DPI include:

- To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.
- To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.
- To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.
- To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.
- To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.
- Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün Amaçları ve Hedefleri

DPI'nin amaçları ve hedefleri:

- Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyalogun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.
- Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelerek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.
- Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fikirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

BOARD MEMBERS YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

KERİM YILDIZ

(Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yıldız is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

NICHOLAS STEWART KC

(Chair / Yönetim Kurulu Başkanı)

Nicholas Stewart, KC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and King's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before the Privy Council on appeals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and King's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rihts Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler'de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008'deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

OWEN BOWCOTT

Journalist, was The Guardian's legal affairs and Ireland correspondent. He has previously been a general news reporter, foreign news editor and was Ireland correspondent during The Troubles. He studied history at Birmingham University and journalism at Cardiff University. He started off working for the Birmingham Post and later joined the BBC, working as a researcher and producer for BBC News and the current affairs programme Panorama. He has also been a reporter on The Daily Telegraph. He is co-author of a book, Beating the System, about the early years of computer hacking and the criminalisation of online activity.

The Guardian Gazetesi'nin eski hukuki işler ve İrlanda muhabiridir. Kuzey İrlanda'daki Sıkıntı Yılları ('The Troubles') boyunca gazetenin İrlanda muhabirliğini yapan Bowcott, daha önce de genel haber muhabiri ve dış haber editörü olarak çalışmıştır. Bowcott, Birmingham Üniversitesi'nde tarih ve Cardiff Üniversitesi'nde gazetecilik okumuştur. İş hayatına Birmingham Post'da başlayan konuşmacımız, daha sonra BBC'de araştırmacı ve programcı olarak BBC News ve güncel meseleler hakkında bir program olan Panorama'ya katkıda bulunmuştur. Bowcott ayrıca The Daily Telegraph'da muhabir olarak da çalışmıştır. Erken dönem bilgisayar hekleme ve çevrimiçi faaliyetinin suç sayılması konusunda 'Sistemi Yenme' ('Beating the System') başlıklı kitabın eş yazarı.

PRISCILLA HAYNER

Priscilla Hayner is co-founder of the International Center for Transitional Justice and is currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts. She is a global expert on truth commissions and transitional justice initiatives and has authored several books on these

topics, including Unspeakable Truths, which analyses truth commissions globally. Hayner has recently engaged in the recent Colombia talks as transitional justice advisor to Norway, and in the 2008 Kenya negotiations as human rights advisor to former UN Secretary-General Kofi Annan and the United Nations-African Union mediation team. Hayner has also worked significantly in the implementation stages following a peace agreement or transition, including Sierra Leone in 1999 and South Sudan in 2015.

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez'in (International Center for Transitional Justice) kurucularından olan Priscilla Hayner, aynı zamanda BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Ekibi'ndedir. Hakikat komisyonları, geçiş dönemi adaleti inisiyatifleri ve mekanizmaları konusunda küresel bir uzman olan Hayner, hakikat komisyonlarını küresel olarak analiz eden Unspeakable Truths (Konulmayan Gerçekler) da dahil olmak üzere, alanda pek çok yayına sahiptir. Hayner, yakın zamanda Kolombiya barış görüşmelerinde Norveç'in geçiş dönemi adaleti danışmanı olarak ve 2008 Kenya müzakerelerinde eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği arabuluculuk ekibinin insan hakları danışmanı olarak görev yapmıştır. Hayner, 1999'da Sierra Leone ve 2015'te Güney Sudan da dahil olmak üzere birçok ülkede, barış anlaşması ve geçiş sonrası uygulamaları konularında çalışmalar yapmıştır.

ARILD HUMLEN

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

JACKI MUIRHEAD

Jacki Muirhead was appointed Chambers Administrator at Devereux Chambers, London, UK, in November 2015. Her previous roles include Practice Director at FJ Cleveland LLP, Business Manager at Counsels' Chambers Limited and Deputy Advocates Clerk at the Faculty of Advocates, UK.

Şu anda Devereux Chambers isimli hukuk firmasında üst düzey yönetici olarak görev yapan Jacki Muirhead bu görevinden önce Cleveland Hukuk Firması çalışma direktörü, Counsel's Chambers Limited isimli hukukçular odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesi'nde (Faculty of Advocates) pazarlama müdürü olarak çalışmıştır.

ANTONIA POTTER PRENTICE

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015-a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peacemaking and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advisory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşası gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyaloğu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnisiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) başdanışmanlık yapmaktadır.

CATHERINE WOOLLARD

Catherine Woollard is the current Secretary General for ECRE, the European Council for Refugees and Exiles, a pan-European alliance of 96 NGOs protecting and advancing the rights of refugees, asylum seekers and displaced persons. Previously she served as the Director of the Brussels Office of Independent Diplomat, and from 2008 to 2014 she was the Executive Director of the European Peacebuilding Liaison Office (EPLO)-a Brussels-based network of not-for-profit organisations working on conflict prevention and peacebuilding. She also held the positions of Director of Policy, Communications and Comparative Learning at Conciliation Resources, Senior Programme Coordinator (South East Europe/CIS/Turkey) at Transparency International and Europe/Central Asia Programme Coordinator at Minority Rights Group International. Woollard has additionally worked as a consultant advising governments on anti-corruption and governance reform, as a lecturer in political science, teaching and researching on the EU and international politics, and for the UK civil service.

Catherine Woollard, Avrupa Mülteci ve Sürgünler Konseyi (ECRE) Genel Sekreteri'dir. ECRE, Avrupa ülkelerinin ittifakına dayalı ve uluslararası koruma alanında çalışan yaklaşık 96 sivil toplum kuruluşunun üye olduğu bir ağıdır. Geçmişte Bağımsız Diplomatlar Grubu'nun Brüksel Ofis Direktörü olarak çalışan Woollard 2008-2014 yılları arasında çatışmanın önlenmesi ve barışın inşası üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu bir ağ olan Avrupa Barış İnşası İrtibat Bürosu'nun direktörü olarak görev yapmıştır. Conciliation Resources'da Siyaset, İletişim ve Karşılaştırmalı Öğrenme Birimi Direktörü, Transparency International'da Güneydoğu Avrupa ve Türkiye Kıdemli Program Koordinatörü, Minority Rights Group'da Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Hükümetlere yolsuzluk konusunda danışmanlık hizmeti vermiş, akademisyen olarak Birleşik Krallık'taki kamu kurumu çalışanlarına siyaset bilimi, AB üzerine eğitim ve araştırma ve uluslararası politika alanlarında dersler vermiştir.

COUNCIL OF EXPERTS UZMANLAR KURULU ÜYELERİ

BERTIE AHERN

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupta temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The Inter Acti-

on Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnisiyatifi Üyeliği, Bask Ülkesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnisiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konseyi Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başkanlığı.

DERMOT AHERN

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekilliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. MEHMET ASUTAY

Professor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Soci-

ety for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

ALİ BAYRAMOĞLU

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established during the peace process between 2013-2015.

Ali Bayramoglu, yazar ve siyasi yorumcudur. 1994 yılından bu yana çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Halen, günlük Karar gazetesinde köşe yazmaya devam etmektedir. Türkiye'de 2013-2015 yılları arasında gerçekleşen Çözüm Sürecinde Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. CHRISTINE BELL

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999'da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu. Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

ORAL ÇALIŞLAR

Oral Çalışlar completed his studies at the Ankara University Faculty of Political Sciences. Was President of the Club of Socialist Thought at the university, as well as Secretary-General of the Ankara University Student Union. Wrote for Türk Solu journal which was launched in 1967 and for the Aydınlık journal which was launched in 1968. Was member of the editorial board of Aydınlık journal. Was arrested after the 12th of March 1971 military coup. Remained imprisoned for three years until the Amnesty law adopted in 1974. Was Editor in Chief for the Aydınlık daily newspaper launched in 1978. Was arrested again after the 12th of September 1980 military coup and released in August 1988 after four years in prison. Lived in Hamburg between 1990 and 1992 upon the invitation of the Senate of Hamburg. Worked for Cumhuriyet daily between 1992 and 2008. Broadcast television programmes on different channels, including TRT, 24TV, 360, and SKYTÜRK. Transferred from Cumhuriyet daily to Radikal daily in 2008. Between 2004-2007, he was in board of Turkish Journalists Association. He has a permanent press card. Became Editor in Chief for Taraf daily in 2013. Was part of the Wise People Committee in the same year. Later had to leave Taraf daily alongside Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katircioğlu, Mithat Sancar, and Yıldırım Oğur, among others, after the intervention of the Gülen Congregation. Returned to Radikal daily. Started writing for Posta daily

after 2016, when Radikal was discontinued. Continues work as a commentator on TV news channels. Has 20 published books, including The Leaders' Prison, Hz. Ali, Mamak Prison from the 12th of March to 12th of September, The Kurdish Issue with Öcalan and Burkey, My 68 Memoirs, The Alevis, When Deniz and Friends Were Executed, My Childhood in Tarsus, The History of Gulenism. Recipient of a large number of journalism and research awards. Married (1976) to author and journalist İpek Çalışlar. Father of author Reşat Çalışlar.

Oral Çalışlar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde eğitimini tamamladı. Üniversitede Sosyalist Fikir Kulübü başkanlığını ve Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği genel sekreterliğini yaptı. 1967'de kurulan Türk Solu ve 1967'de kurulan Aydınlık dergileri için yazdı. Ayrıca Aydınlık dergisinin yayın kurulu üyesiydi. 12 Mart 1971 darbesinden sonra tutuklandı ve 1974'te af yasası çıkana kadar üç yıl cezaevinde kaldı. 1978 yılında çıkan Aydınlık Gazetesi'nin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında tekrardan tutuklandı ve dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra Ağustos 1988'de tahliye edildi. Hamburg Senato'sunun daveti üzerine gittiği Hamburg'da 1990-1992 yılları arasında yaşadı. 1992 ve 2008 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde çalıştı. TRT, 24TV, 360 ve SKYTÜRK de dâhil olmak üzere çeşitli kanallarda televizyon programı yaptı. 2008 yılında Cumhuriyet'ten Radikal Gazetesi'ne geçiş yaptı. 2004-2007 yılları arasında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu'ndaydı. Kendisinin sürekli basın kartı bulunmaktadır. 2013 yılında Taraf Gazetesi Yazı İşleri Müdürü oldu. Aynı yıl Âkil İnsanlar Heyeti'nde yer aldı. Daha sonra, Gülen Cemaati'nin müdahalesi sonucunda, Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katircioğlu, Mithat Sancar, Yıldırım Oğur ve diğerleriyle birlikte Taraf'tan ayrıldı. Radikal'e geri dönüş yaptı. Radikal Gazetesi kapandıktan sonra, 2016 yılında Posta Gazetesi için yazmaya başladı. Televizyon programlarına siyaset yorumcusu olarak katılmaya devam etmektedir. 20 kitap yayınlamıştır. Bunların arasında 'Liderler Hapishanesi', 'Hz. Ali', 'Mamak Askeri Cezaevi', 'Öcalan ve Burkey'la Kürt Sorunu', '68 Anılarım', 'Aleviler', 'Denizler İdama Giderken', 'Çocukluğumun Tarsus'u' ve 'Fetullahçılığın Tarihi' de bulunmaktadır. Gazetecilik ve araştırma alanlarında birçok ödüle sahiptir. 1976'dan beri yazar ve gazeteci İpek Çalışlar ile evlidir. Yazar Reşat Çalışlar'ın babasıdır.

CENGİZ ÇANDAR

Cengiz Çandar is currently a columnist for Al-Monitor, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Özal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savaş muhabiri olarak çalışmış ve Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

ANDY CARL

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Director of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyarı (International Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İnisiyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İnisiyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. VAHAP COŞKUN

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyasal teori ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesiydi.

AYŞEGÜL DOĞAN

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme “Gündem Müzakere” on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi'nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu'nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP'nin Ankara, Courier International'in Paris bürosunda ve Amerika'nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin'de programcı, Le Monde Diplomatique

Türkçe'de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris'te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011'de kurulan IMC TV 2016'da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda “Gündem Müzakere” programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaş gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayış, istek ve heyecanını koruyor.

VEGARD ELLEFSEN

Vegard is a Norwegian diplomat who retired 31 August 2019 from the foreign service when he left his last posting as ambassador to Ankara. He has been twice posted to NATO both as Permanent representative on the North Atlantic Council and deputy to the same position. He has earlier been posted to the Norwegian mission to the U.N. in New York and to the Embassy in Ottawa. In the Norwegian Ministry of foreign affairs he has been Political Director, Director General for the Regional division, Director of the Minister's secretariat and special envoy to the Sudan peace talks and special envoy to Syria and Iraq. Mr. Ellefsen has a Master in Political Science from the University of Oslo.

Norveçli bir diplomat olan Vegard, 31 Ağustos 2019'da dışişlerinden emekli olduğunda Ankara'da büyükelçi olarak görev yapmaktaydı. İki kere NATO'ya atanan Vergard, Kuzey Atlantik Konseyi Daimi Temsilcisi ve Daimi Temsilci Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Daha öncesinde de New York'ta Norveç Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği'nde ve Ottawa Büyükelçiliği'nde bulundu. Norveç Dış İşleri Bakanlığı'nda Siyasi İşler Direktörü, Bölgesel Bölünme Genel Müdürü, bakanın Özel Kalem Müdürlüğü Direktörü, Sudan barış müzakereleri özel temsilcisi ve Suriye ve Irak özel temsilcisi olarak görev aldı. Ellefsen Oslo Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi yüksek lisansı yapmıştır.

Prof. Dr. FAZIL HÜSNÜ ERDEM

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was

introduced following the coup d'etat of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsni Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı'dır. 2007'de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. SALOMÓN LERNER FEBRES

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panellist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'daki Université Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesinin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. MERVYN FROST

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

DAVID GORMAN

David has more than 25 years of experience in the field of peacemaking. He started his career in the Middle East and he went on to work for international organisations on a wide range of conflicts around the world. David has been based in the Philippines, Indonesia, Liberia, Bosnia as well as the West Bank and Gaza and has been working in Eurasia for the last several years. He graduated from the London School of Economics, was featured in the award winning film 'Miles and War' as well as several publications and has published several articles on mediation.

David'in barış inşası alanında 25 yıldan fazla deneyimi bulunmaktadır. David kariyerine Orta Doğu'da başladı ve daha sonra uluslararası kurumlarda, dünyanın çeşitli yerlerinde olan çatışmalar üzerinde çalıştı. Kendisi Filipinler, Endonezya, Liberya, Bosna, Batı Şeria ve Gazze'de bulundu. Son birkaç yıldır da Avrasya bölgesinde çalışmaktadır. David London School of Economics'den mezun oldu, ödüllü 'Miles and War' filminde ve çeşitli yayınlarda yer aldı ve arabuluculukla ilgili çeşitli makaleler yayımladı.

MARTIN GRIFFITHS

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) after previously serving as the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations including UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institute of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Kıdemli bir uluslararası arabulucu olan eski Birleşmiş Milletler Yemen Özel Temsilcisi Martin Griffiths, Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'nde (OCHA) İnsani Yardım ve Acil Durum Yardımı Koordinatörü Genel Sekreter Başyardımcısı olarak görev yapmaktadır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasal diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direktörü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diplomasi Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

KEZBAN HATEMİ

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War. She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuşturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülaceze Vakfı Mütevelli heyetlerinde görev yapmaktadır.

Dr. EDEL HUGHES

Dr. Edel Hughes is a Lecturer in Law at the School of Law, National University of Ireland, Galway. Prior to joining NUI Galway, Dr. Hughes was a Senior Lecturer in Law at Middlesex University and previously worked at the University of East London and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009,

respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Ulusal İrlanda Galway Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Daha önce Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesi olarak görev yapmış ve ayrıca Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde çalışmıştır. Hughes, yüksek lisans ve doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

KADİR İNANIR

Kadir İnanır was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görüşmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış sürecini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. AHMET İNSEL

Professor Ahmet Insel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, İletisim, and member of the editorial board of monthly review, Birikim. He is a regular columnist at Cumhuriyet newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet Insel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

ALEKA KESSLER

Aleka Kessler works as Project Officer at the Centre for Humanitarian Dialogue (HD). Having joined HD in 2017 to work on Syria, Aleka has been coordinating mediation project in complex conflict settings. Previously, Aleka also worked with Médecins Sans Frontières and the United Nations Association Mexico. She holds a degree in International Relations from the University of Geneva and a Master's degree in Development Studies from the Graduate Institute of International and Development Studies in Geneva, where she specialized in humanitarian affairs, negotiation and conflict resolution.

Aleka Kessler İnsani Diyalog Merkezi'nde (HD) proje sorumlusu olarak çalışmaktadır. Suriye üzerinde çalışmak için 2017 yılında HD'ye katılan Kessler, karmaşık çatışma ortamlarında arabuluculuk projesini yürütmektedir. Kessler daha önce Sınır Tanımayan Doktorlar ve Meksika Birleşmiş Milletler Derneği'nde çalışmıştır. Lisans eğitimini Cenevre Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Kessler, daha sonra yüksek lisansını yine Cenevre'de bulunan Uluslararası ve Kalkınma Çalışmaları Yüksek Lisans Enstitüsü'nde (IHEID) Kalkınma Çalışmaları alanında yaptı. Kessler insanı yardım, arabuluculuk ve çatışma çözümü alanlarında uzmanlaşmıştır.

AVILA KILMURRAY

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she

was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurray is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Kürsel Fon) , Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırseverler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. RAM MANIKKALINGAM

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and democracy, and has authored multiple works on

these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadingamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadingamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

BEJAN MATUR

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the Daily Zaman, and occasionally for the English version, Today's Zaman.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. MONICA MCWILLIAMS

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003.

Prof. McWilliams is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005-2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

HANNE MELFALD

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başdanışmanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışişleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misyonunda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç

Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanne Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimini Oslo Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

ROELF MEYER

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve şu an Güney Afrika devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994 yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Bolivya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

MARK MULLER QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburg'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

AVNİ ÖZGÜREL

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as Daily Sabah and Radikal, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, Zincirbozan, on the 1980 Turkish coup d'état, Sultan Avrupa'da (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and Mahpeyker (2010): Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014

Turkish film, Darbe (Coup), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincirbozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. JOHN PACKER

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HRREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012-2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nations Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political transitions around the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre'de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995'ten 2004'e kadar Lahey'de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından

da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

JONATHAN POWELL

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK's Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair's Chief of Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government's chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya'da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate'in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanı'dır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir KIERAN PRENDERGAST

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted

research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent Diplomats (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD'de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu'nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika'daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri'nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

RAJESH RAI

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of 1MCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of experience (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women's and children's rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu'na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Kamerun'daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda'daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants-JCWI-(Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir DAVID REDDAWAY

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyon Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görev yapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. NAOMI ROHT-ARRIAZA

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Dr. MEHMET UFUK URAS

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili adayı olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008'de yapılan 5. Olağan Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden istifa etmiştir. ÖDP'den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP'nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı

Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin kurucularındandır ve aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki yayınları arasında “ÖDP Söyleşileri”, “İdeolojilerin Sonu mu?” (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), “Sezgiciliğin Sonu mu?”, “Başka Bir Siyaset Mümkün”, “Kurtuluş Savaşında Sol”, “Siyaset Yazıları” ve “Alternatif Siyaset Arayışları” “Sokaktan Parlamente’ye” “Söz Meclisten Dışarı” ve “Meclis Notları” adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. SEVTAP YOKUŞ

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altınbaş University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, İstanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye’de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi” başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0) 207 405 3835

democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

[@DPI_UK](https://twitter.com/DPI_UK)

[DemocraticProgressInstitute](https://www.facebook.com/DemocraticProgressInstitute)